

B&S Vernieuwd Wilhelminapark

Voorlopig ontwerp (VO) Inrichtingsplan voor het Wilhelminapark te Rijswijk

COLOFON

**Bosch
Slabbers**

Ubbels + Langerak

Opgesteld door
Wijnand Bouw
Rachel Backbier

In opdracht van
Gemeente Rijswijk

Datum
17.09.2020

Projectnummer
BS19-021

Wilhelminapark Rijswijk

Voorlopig Ontwerp (VO)

Brede sloten herinneren aan het voormalige polderlandschap

1. Inleiding	7
1.1 Ontwikkelingen	7
1.2 Huidige situatie.....	7
1.3 Vertrekpunt	12
1.4 Uitdagingen	13
2. Uitgangspunten voor het ontwerp	15
2.1 Inleiding.....	15
2.2 Ecologische waarde en landschap	16
2.3 Route structuur	18
2.4 Functies en gebruik	20
3. Ontwerp	23
3.1 Inleiding.....	23
3.2 Het Voorlopig Ontwerp.....	23
3.2.1 De Boulevard.....	28
3.2.2 Recreatief 'Pieter Postmapad' pad	34
3.2.3 Sport en spel	39
3.2.4 Onverharde paden.....	40
3.2.5 Natuureducatie	43
3.3 Materialen en inrichting.....	44
3.3.1 Verharding	44
3.3.2 Verlichting.....	45
3.3.3 Meubilair.....	45
3.3.4 Bruggen.....	46
3.4 Beplanting	48
3.4.1 Landschappelijke bomen	48
3.4.2 Beeldbepalende bomen	49
3.4.3 Overige beplanting.....	50
3.5 Uitkijktoren en uitkijkpunt.....	51

Luchtfoto van het Wilhelminapark

1 Inleiding

INLEIDING

Het Wilhelminapark is een park aan de zuidzijde van Rijswijk centrum. In dit rapport wordt het Voorlopig Ontwerp (VO) toegelicht aan de hand van beeld en tekst. In het schetsontwerp (juli 2019) zijn 3 uitgangspunten geformuleerd, deze worden opnieuw kort toegelicht.

Het doel van het ontwerp is het bestaande landschapsplan en schetsontwerp verder uit te werken en concretiseren in een passend integraal (voorlopig) ontwerp voor het park, incl. beschreven (ruimtelijke) ingrepen, vijf detail uitwerkingen in profiel (1:100) en drie verbeeldingen van het eindbeeld.

1.1 ONTWIKKELINGEN

De omgeving van het Wilhelminapark zal veranderen in de komende jaren. Van een park aan de rand van Rijswijk wordt het Wilhelminapark een park gelegen in het midden van het stedelijk weefsel. Met de bouw van nieuwbouwwijk Rijswijk Buiten met ca. 3.500 woningen zal het gebruik en de bereikbaarheid van het park veranderen. Het park zal onderdeel worden van de dagelijkse leefomgeving van de omwonenden. Dit stelt andere eisen aan de inrichting van het park.

Er spelen een aantal ontwikkelingen en projecten in en rondom het Wilhelminapark die van invloed zijn op het ontwerp, fasering en de uitwerking van het ontwerp op lange termijn. Het is belangrijk dat deze ontwikkelingen mee worden genomen zodat het ontwerp hierop kan inspelen en deelprojecten in het park aan deze ontwikkelingen gekoppeld kunnen worden.

De belangrijkste aanpalende ontwikkelingen zijn:

- Bouwplannen Rijswijk Buiten
- Overkluizing A4
- Verbreding A4
- Opheffen viaduct 'Het Lam'
- Toevoegen routes parallel aan de A4
- Verbreding van het spoor en bijbehorende werkzaamheden
- Bouwplannen Station Rijswijk Buiten
- Bouwplannen Hof van Sion

Het Schetsontwerp werd uitgewerkt in het Voorlopig Ontwerp. De achtergrond informatie voor het schetsontwerp werd gevormd door informatie uit de volgende bronnen::

- Verkenning stedelijk landschap en groenblauwe

structuur Zuid-Holland, november 2017

- Groenbeleidsplan 2010-2020, gemeente Rijswijk, februari 2010
- Stadsvisie Rijswijk 2030, september 2016
- Structuurvisie Rijswijk
- Ontwikkelingsplannen Rijswijk Buiten
- Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving, provincie Zuid-Holland, februari 2019

Daarnaast lagen er voor het VO ook gedetailleerde plannen voor de overkluizing van de A4 (plannen van JAM* architecten) en de vernieuwing en uitbreiding van de parkeerplaats. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet voor een aangepast beheerplan.

1.2 HUIDIGE SITUATIE

De foto's op de volgende pagina geven een beeld van het Wilhelminapark. De analyse op de volgende pagina's laat zien hoe het Wilhelminapark tussen de stedelijke gebieden van Rijswijk en Delft ligt. Het park heeft duidelijke randen (gevormd door het spoor en de Pr. Beatrixlaan). Het Wilhelminapark functioneert als een schakel, tussen Rijswijk Centrum en Rijswijk Buiten, maar ook tussen de groengebieden aan weerszijden Stadslandschap Hoekpolder en Elsenburgerbos.

Wilhelminapark als groenblauwe en recreatieve schakel

- Voor doorgaande routes functioneert het Wilhelminapark als belangrijke schakel. Bovenstaande afbeelding illustreert dit.
- De (verbrede) A4 is een barrière (recreatief & ecologisch)
- Het (verbrede) spoor is een barrière en stoort ecologische verbinding door stadsparken zone
- Recreatieve en ecologische verbindingen moeten het park beter vervlochten maken met de omgeving.

Sloot langs de natuurtuin

Het strandje

Zicht op de Zweth

De ligweide

Zicht over het water

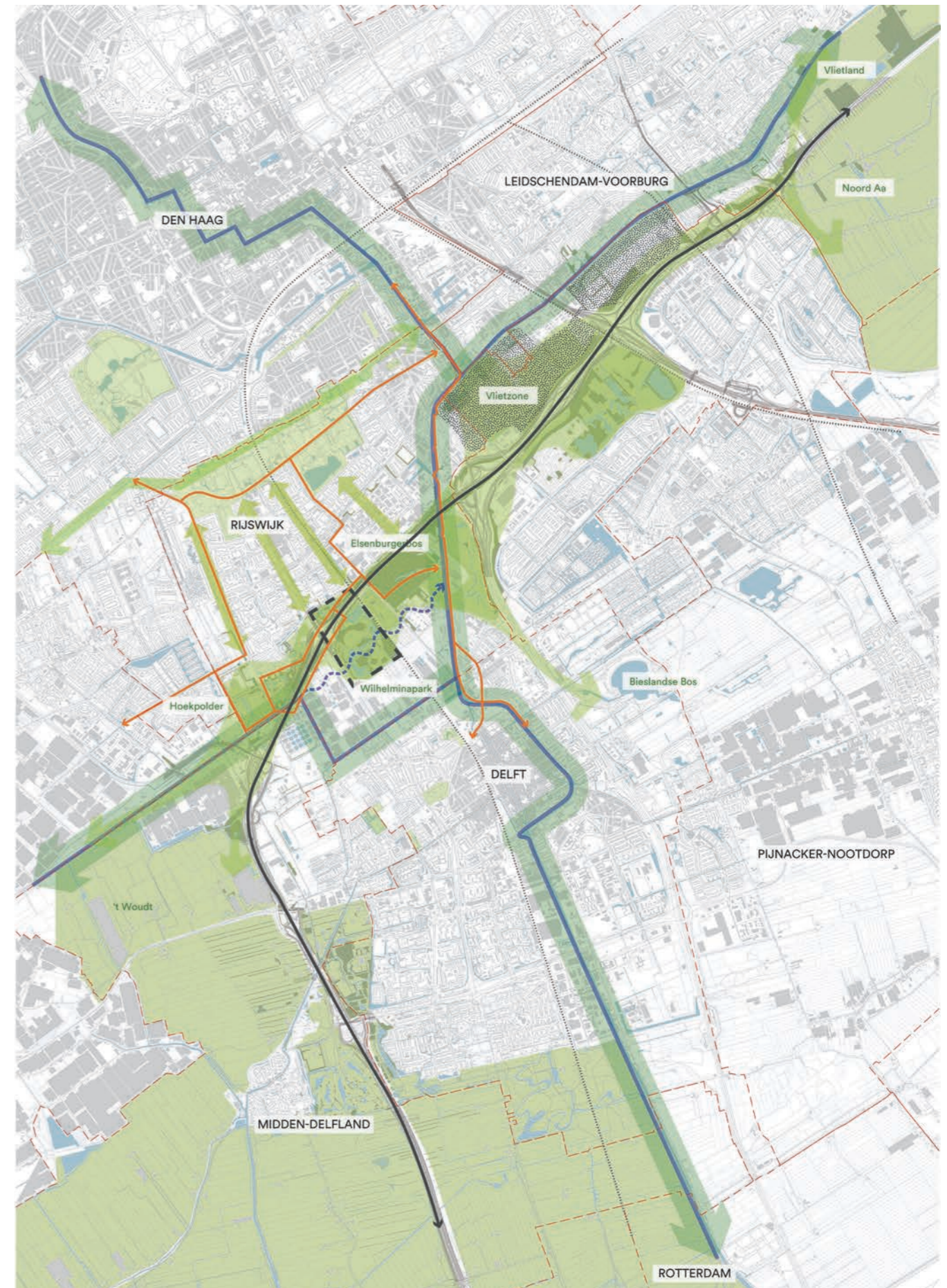
Huidige Bosgang aan de oostzijde van het park

ANALYSE REGIONAAL NIVEAU

- Het Wilhelminapark is een belangrijke groenblauw schakel in de groene zone Woudsepolder tot Vlietland (stadsparken zone Rijswijk). De A4 vormt in deze groene zone een barrière.
- De Zwethzone is een belangrijke cultuurhistorische lijn in het landschap. Als doorlopende lijn is hij nu slecht herkenbaar. Vooral waar de Zweth het park verlaat aan de oostzijde wordt het onduidelijk waar de Zweth loopt. Door de Zweth als lijn in het landschap weer herkenbaar te maken gaat de Zweth een logische verbinding naar de Vliet vormen.
- Het systeem van regionale fietsroutes over en langs de A4 moet aangepakt worden. Verbindingen moeten logischer en verbeterd worden.

Legenda

- Regionale fietsverbindingen
- Gemeentelijke grenzen
- Groene verbindingen provincie
- Groene verbindingen (lanen) (gemeente Rijswijk)
- Landgoederen
- Groenblauwe dragers metropolitaan landschapspark (provincie)
- Historische lijn van de Zweth
- A4

ANALYSE GEMEENTE NIVEAU

- De Stadsparkenzone bestaat uit 'losse' groene gebieden in de zone Woudsepolder-Vlietland. De gebieden zijn voornamelijk van elkaar gescheiden door infrastructuur.
- Door deze infrastructuur (A4) zijn veel fietsverbindingen onderbroken. Het (regionale) fietsnetwerk moet verbeterd worden en aansluiten op gemeentelijke recreatieve (fiets) verbindingen.
- Veel historische lijnen in het landschap (zoals de Zweth door het Wilhelminapark) zijn verdwenen of niet meer herkenbaar. Door de zone van de Zweth herkenbaar in te richten wordt hij weer duidelijk herkenbaar.
- Het park komt midden in bebouwd gebied te liggen, in plaats van aan de rand van Rijswijk. Nieuwbouw gebieden zijn donkergrijs aangegeven.
- Belangrijke groene en ecologische verbindingen binnen Rijswijk haken aan op het Wilhelminapark via de laanstructuren (groene pijlen op kaart).

Legenda

	Regionale fietsverbindingen (knooppunten fietsnetwerk)
	Overige fietsverbindingen
	Snelfietsroutes
	Gemeentelijke grenzen
	Verbinding centrum-Rijswijk Buiten
	Spoorlijn
	Ontwikkelingsgebieden (woningbouw en transformatie)
	Lanen
	Ecoduct (wens)
	Groene verbindingen (lanen) (gemeente Rijswijk)
	Historische lijnen (Zweth en Hof van Sion met zichtlijn watertoren)
	Zoekgebied nieuw station Rijswijk Buiten

ANALYSE HUIDIGE SITUATIE - PARK NIVEAU

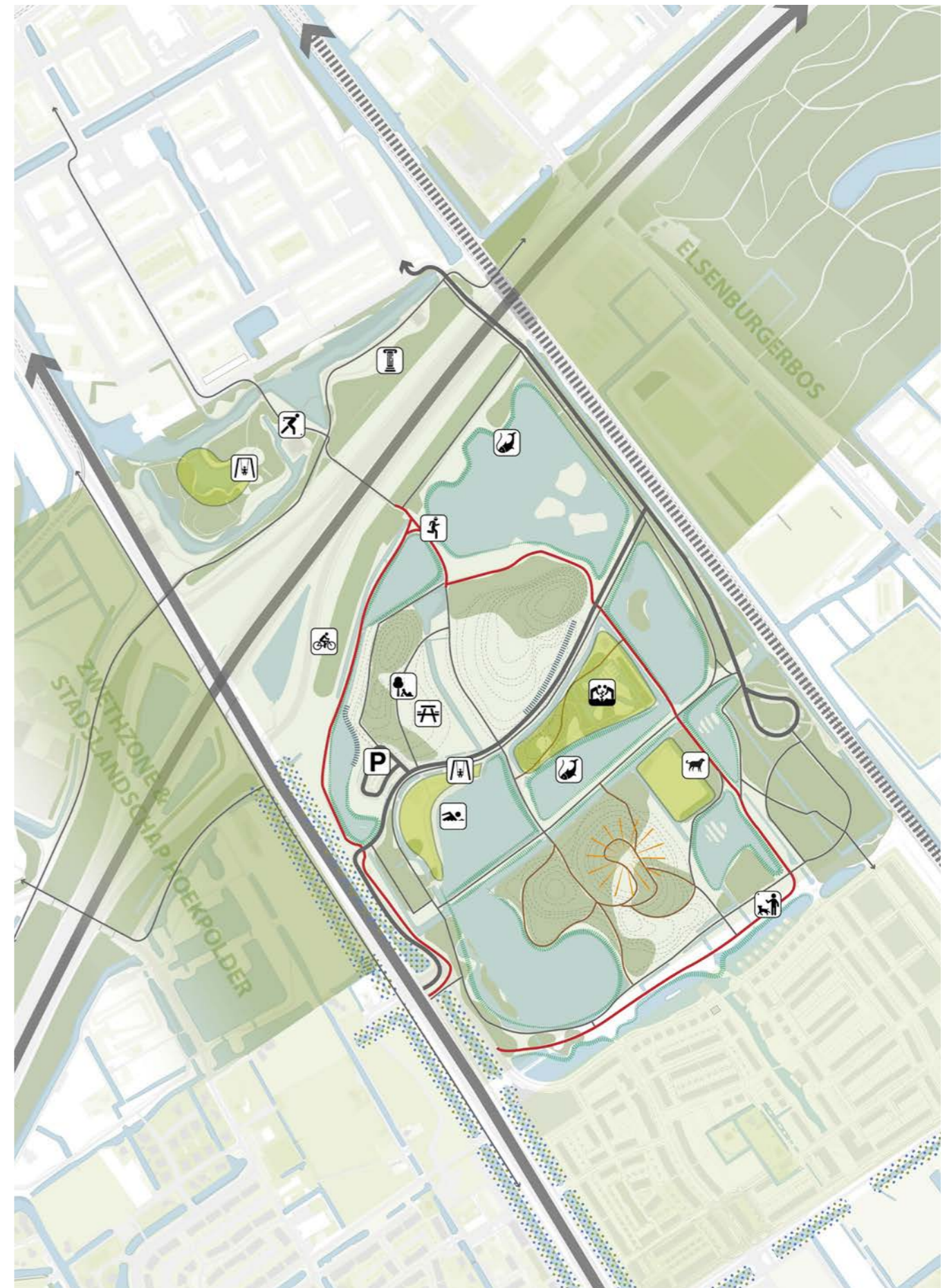
- Het park wordt veel gebruikt om de hond uit te laten, te hardlopen, vissen en als doorgaande fietsroute. Het strand en ligweide/barbecue veld worden op zonnige dagen erg intensief gebruikt. De Natuurtuin vormt een mooie afwisselende groene oase is een verder al erg groen park.
- Over de waterplassen zijn er veel vergezichten (als de oever beplanting kort is), terwijl de bossages als coulissen werken en de zichtlijnen in het park erg sturen.
- Aan weerszijden van het park sluiten de Zwethzone, Stadslandschap Hoekpolder en het Elsenburherbos aan op het Wilhelminapark.
- Het huidige watersysteem functioneert biologisch slecht vanwege een gebrek aan peilfluctuaties en onderwater structuren.

Kwaliteiten die het park nu al heeft zijn (o.a.)

- De vergezichten over het water
- Weidse open gebieden
- Bestaande functies zoals speelplekken, ligweide en strandje, sportvoorzieningen, een water tappunt.
- Een mooie en verzorgde Natuurtuin

Legenda

	Paden en wegen (zwart asfalt)		Romeinse restanten
	Paden (rood asfalt)		Ligweide
	Paden (overige verharding)		Zwem gelegenheid
	Spoor		Jeu d boules
	Gebieden met bestaande functie		Parkeergelegenheid
	(Natuurvriendelijke) oevers (grotendeels afgekald)		Hardlopen
	(Natuurvriendelijke) oevers langs de Beatrixlaan		Hondenloopveldje
	Uitzicht		
	Natuurtuin		
	Vissen		
	Hondensportvereniging		
	Picknickplaats		
	Speelplaats		
	Fietsroute		
	Hondenloopveldje		

Het Schetsontwerp (SO) (juli 2019)

1.3 VERTREKPUNT

In 2017 is er met diverse stakeholders een gedragen landschapsplan opgesteld en vastgesteld. Dit plan is een plan op hoofdlijnen en laat zich vooral lezen als een ambitie, een getekend programma van eisen, voor het toekomstige park.

Als vertrekpunt voor het ontwerp dient het bestaande *Landschapsplan 'Stadspark Wilhelminapark' 2017-2024 én het Schetsontwerp (juli 2019)*. In het landschapsplan hoofdthema's (ambities) gedefinieerd die belangrijk zijn voor de uitwerking van het ontwerp en de herinrichting van het park. Deze thema's zijn: ecologie en natuurbeheer, natuurbeleving en natuureducatie, horeca, spel en sport, cultuur en de paden structuur. Het landschapsplan dient op hoofdlijnen nog steeds als een belangrijke basis voor het Voorlopig Ontwerp.

Ecologie en natuurbeheer

- Ecologische verbindingen versterken
- Bloemrijke graslanden ontwikkelen
- Natuurvriendelijke oevers versterken/aanbrengen
- Zoom-, mantel-, en ruigtevegetaties ontwikkelen in rand van bestaand bos

Natuurbeleving en natuureducatie

- Behoud en ontwikkeling natuurtuin (oa. verhogen natuurwaarde in combinatie met voedselproductie, educatieve functie verbeteren)

Middelgrote horeca

- Zoekgebied horeca voorziening

Spelen, sport en bewegen

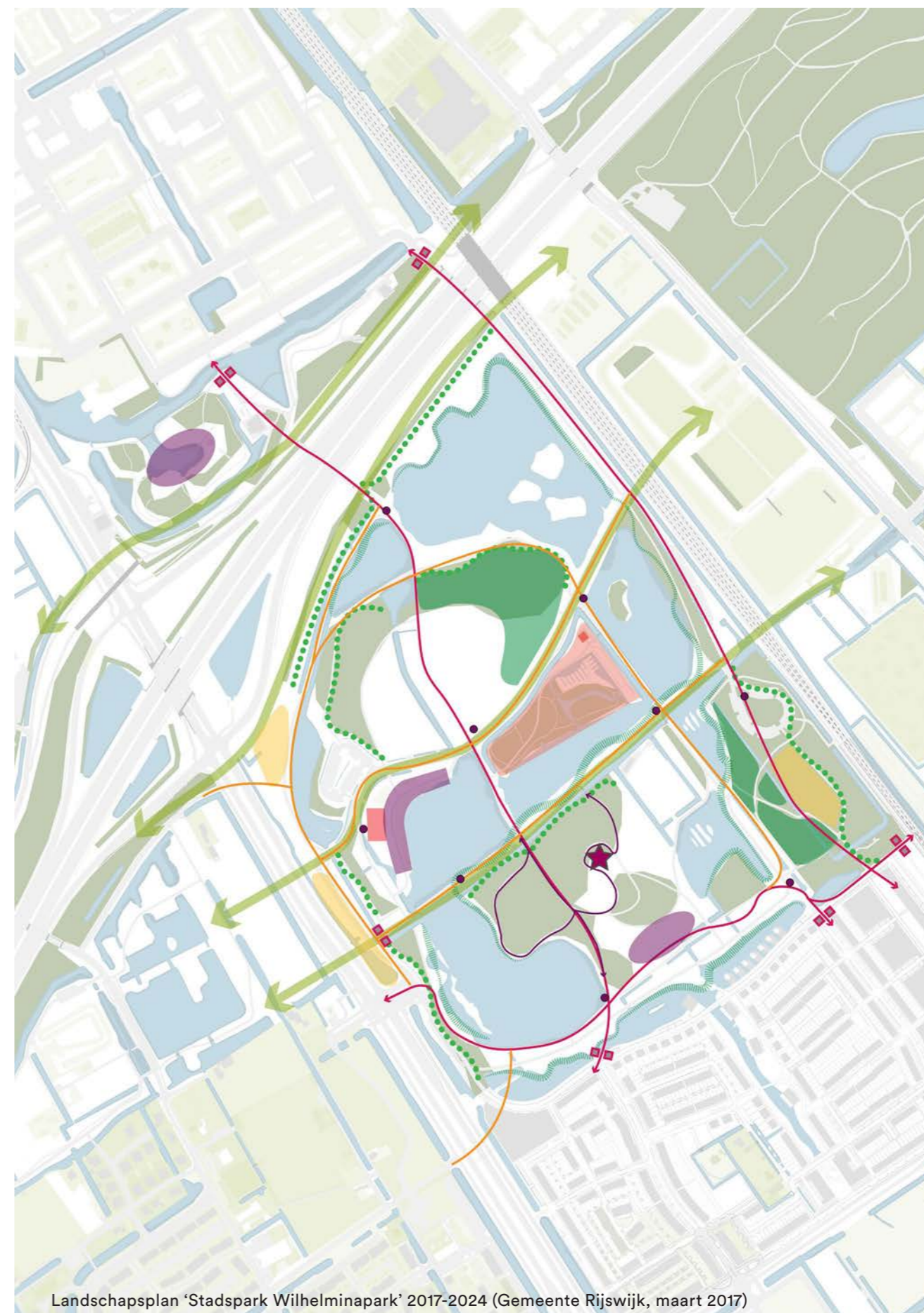
- Speelvoorzieningen (deels reeds bestaand)
- Avonturenbos

Cultuur

- Openbare kunstroute/beeldenroute
- Oriëntatie op landmark
- Markeringen/toegangspoort bij ingangen park

Padenstructuur

- Hoofdroutes
- Overige paden

Landschapsplan 'Stadspark Wilhelminapark' 2017-2024 (Gemeente Rijswijk, maart 2017)

Ganzen op de ligweide verminderen het verblijfplezier voor bezoekers

Veel oevers hebben onderhoud nodig omdat ze afkalven wegens een vast waterpeil

Een hek voor de ingang van het park is niet erg uitnodigend.

Grote afvalbakken langs de paden verstoren het beeld

Paden zijn aan vervanging toe. Woekerend groen.

Meubilair is aan vervanging toe

1.4 UITDAGINGEN

In het huidige Wilhelminapark liggen verschillende uitdagingen. Deze gaan voornamelijk over het beheer en de kwaliteit van het groen, en de sfeer en uitstraling van sommige delen van het park. Delen van het park zien er verwilderd, slecht onderhouden en verouderd uit. Voorbeelden zijn de fietsbrug over de A4, entree aan de noordzijde en de bestrating. Om het Wilhelminapark een kwaliteitsimpuls te geven pakken we deze knelpunten aan.

Het aanscherpen van het onderhoud en beheer aan de beplanting en de waterplassen moet het park overzichtelijker maken en de sfeer/uitstraling verbeteren. De verouderde en zieke beplanting zal verwijderd moeten worden en de parkstructuur aangescherpt.

Het meubilair en de verharding in het park zijn ook aan vervanging toe. Extreem grote vuilnisbakken zijn op veel plekken overbodig en dragen niet bij aan de park sfeer. Er ligt veel asfalt verharding in het park. Dit is makkelijk in onderhoud, maar op veel plekken is het asfalt aan vervanging toe.

De ganzen in het park vormen ook een uitdaging, voornamelijk aangezien delen van het park die intensief gebruikt worden (zoals het strandje, zwembijver en de ligweide) ook ideaal zijn voor de ganzen. Een set van maatregelen en acties moet het onaantrekkelijk maken voor de ganzen om in deze delen te verblijven.

De groene open zone aan de zuidkant van het park grenst straks aan nieuwbouwwijk Rijswijk Buiten

2 Uitgangspunten voor het ontwerp

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor het ontwerp toegelicht aan de hand van een themakaartje, principes en referentiebeelden.

2.1 INLEIDING

Drie belangrijke uitgangspunten vormen de basis en belangrijkste motivatie voor het ontwerp en beslissingen in het ontwerp.

Deze uitgangspunten zijn:

1. Ecologisch waardevol park goed verweven met het omringende landschap
2. Heldere en logische route structuur door en in het park
3. Functies en gebruik gebied in een herkenbaar park

UITGANGSPUNT 1

Ecologisch waardevol park goed verweven met het omringende landschap

2.2 ECOLOGISCHE WAARDE EN LANDSCHAP

De ecologische en landschappelijke waarde van het Wilhelminapark wordt verbeterd. Binnen de regio functioneert het Wilhelminapark als groenblauwe schakel. De bossages worden omgevormd, nieuwe bomen worden aangeplant en de parkstructuur wordt verbeterd.

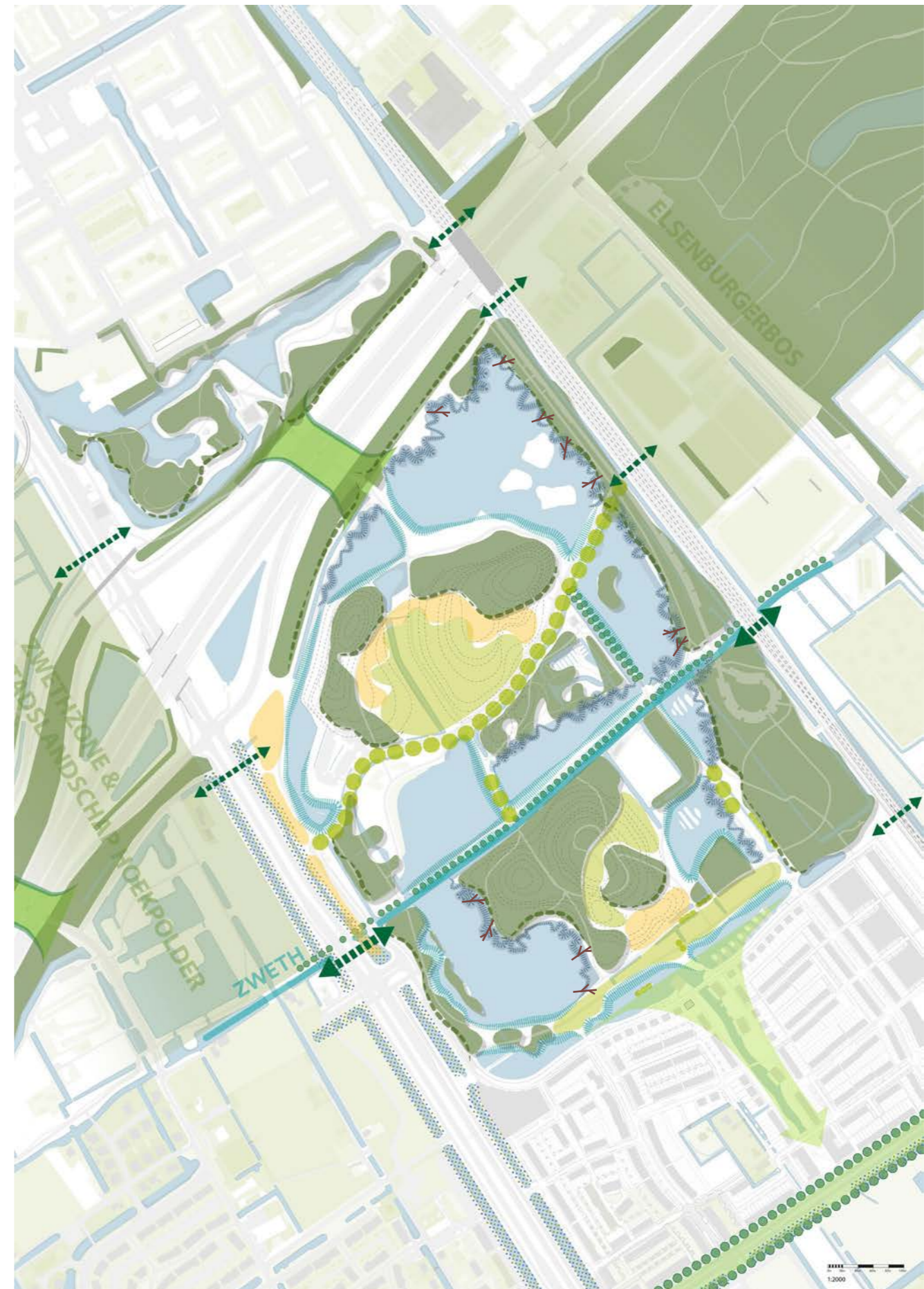
- Robuuste structuren moeten de ecologische verbindingen oost-west versterken. Ecoducten en faunapassages maken het voor fauna makkelijker het park te doorkruisen.
- De Zweth moet als water verbinding weer beter verbonden zijn. Zowel ecologisch als landschappelijk (met knotwilgen erlangs).
- Natuurvriendelijke oevers op zuidoost tot zuidwest georiënteerd, met inhammen afwisselend begroeid met riet en intensief beheerd (vrij van begroeiing). Zo blijft het zicht over het water behouden. Langs de oevers ligt dood hout (rivierhout).
- Bossages met zoom, om geleidelijke overgangen te creëren naar bloemrijk grasland. In de bossages etages aanbrengen en herstellen: dood hout (wortelkluiten, dikke stammen, omgeduwde bomen), mos en strooisel, kruidlaag, struiklaag, lage boomlaag, hoge boomlaag.
- Het goed functionerend watersysteem is een

belangrijke basis. Het terug brengen van een natuurlijk fluctuerend waterpeil moet overwogen worden, tegen afkalven van de oevers en voor verbetering van de waterkwaliteit.

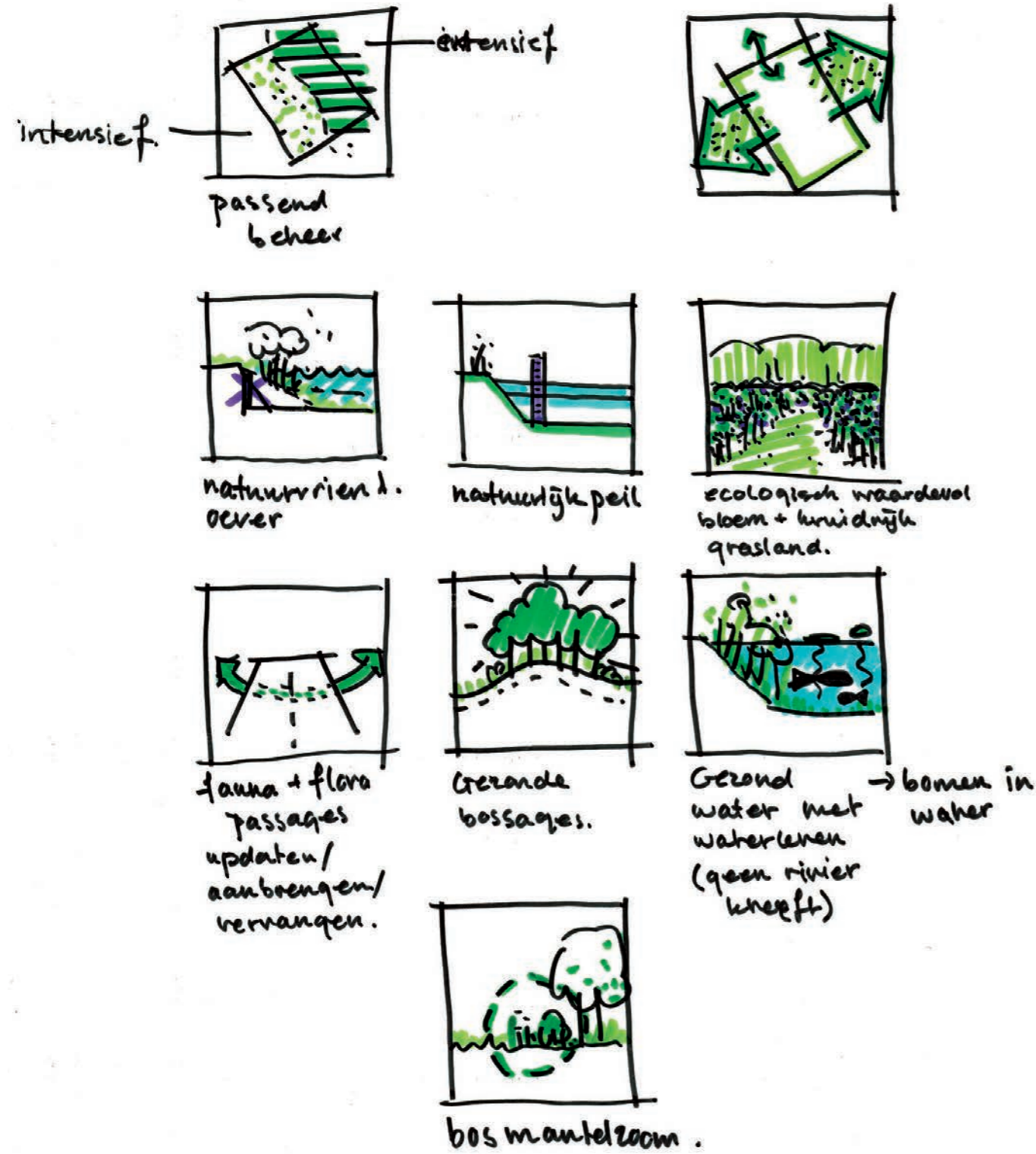
- De zone langs het spoor mag 'verwilderen', ruiger worden en wordt geëxtensiveerd. De overgang tussen land en water wordt geleidelijk met drassige zones. Natuur krijgt hier voorrang

Legenda

- Lanen en bomengroepen
- Knotwilgen langs de Zweth
- Bossages met onderbegroeiing en dood hout
- Mantelzoom rond bossages
- Natuurvriendelijke oever; op zuidwesten
- Natuurvriendelijke oevers; overige
- Ecologische oevers langs de Beatrixlaan
- Zweth
- Fauna passages (bestaand en nieuw)
- Grasland (bloemrijk); extensief beheerd
- Grasland; intensief beheerd
- Ecoduct A4
- Groene insteek Rijswijk Parkrij
- Dood hout (rivierhout)

BESTAANDE LANDSCHAPSELEMENTEN IN HET PARK

(Polder)bos met onderbegroeiing

Knotwilgen langs de Zweth

Kleine landschapselementen in de Natuurtuin

Bossages met een gelaagde bosrand; zoom (ruigte), mantel (struiken) en kern (bomen)

Principe schetsjes | Ecologisch waardevol park goed verweven met het omringende landschap

UITGANGSPUNT 2

Heldere en logische route structuur door en in het park

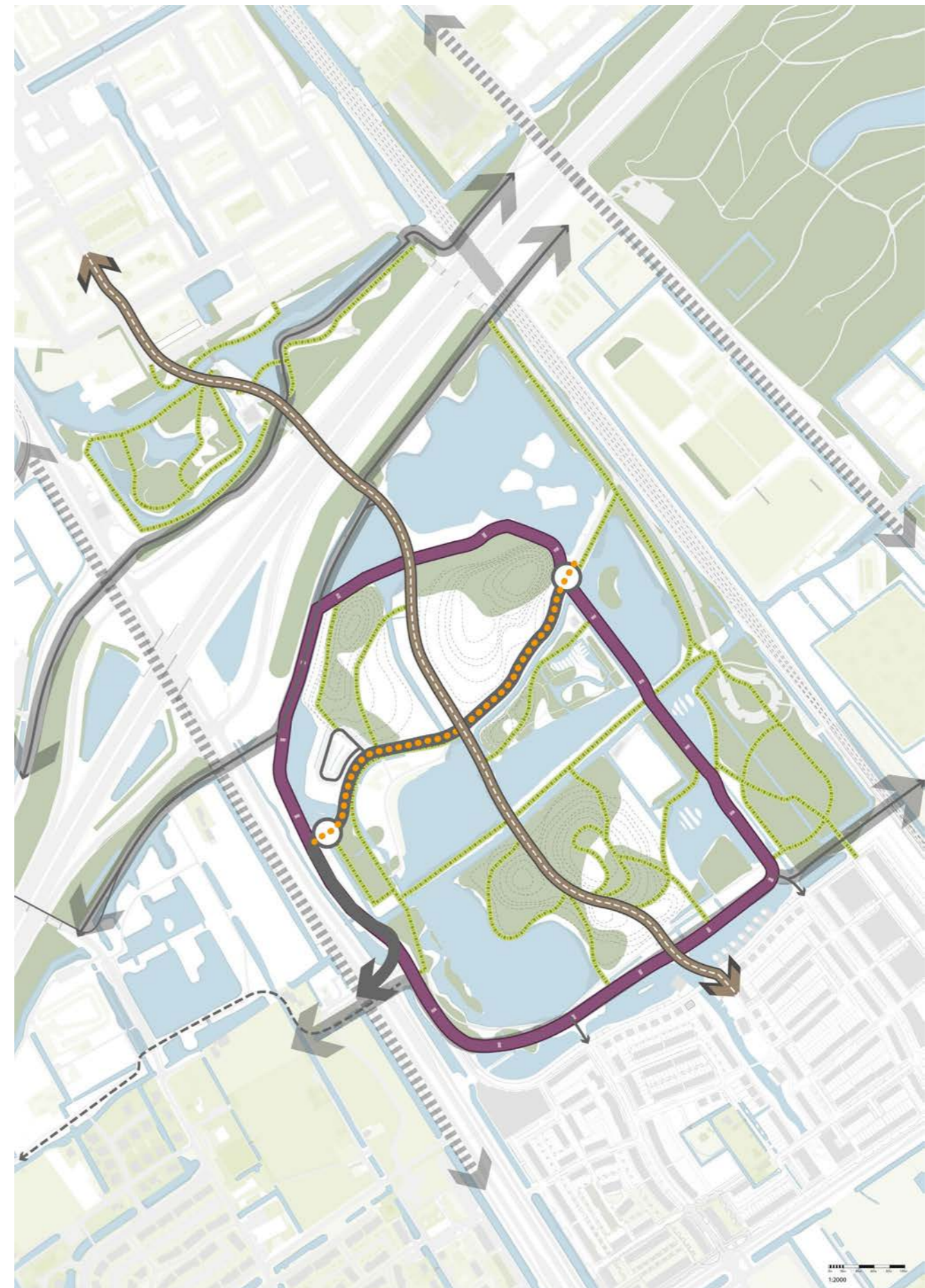
2.3 ROUTE STRUCTUUR

Een vernieuwde route structuur moet de paden structuur verhelderen en logischer maken. Er zijn vier hoofdroutes; de Boulevard als sport en spel as, 't Rondje, de noord-zuid fiets- en wandelverbinding (Pieter Postmapad) en de overige halfverharde wandelpaden. Door verschil aan te brengen in de verharding, asphalt en halfverharde paden, wordt de structuur overzichtelijk.

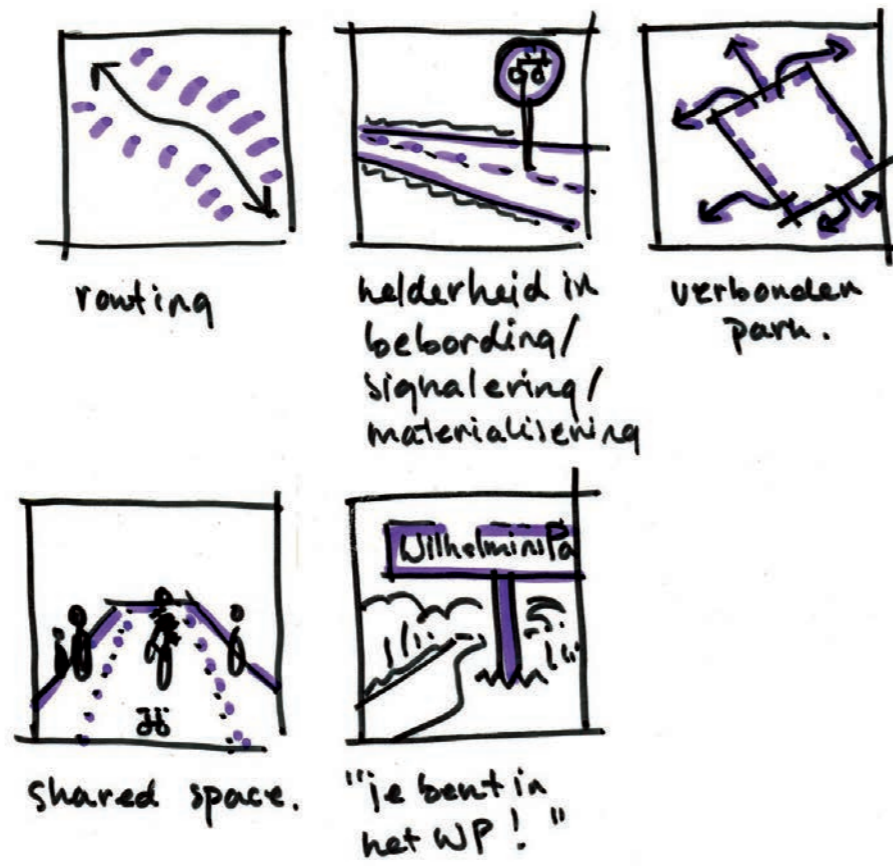
- Op bovenregionaal niveau moet het mogelijk blijven/worden om langs de A4 te fietsen.
- Om de verbinding Rijswijk Buiten - Rijswijk Centrum te verbeteren komt er een recreatieve fiets- en wandelroute door het park. De route slingert door het park en biedt een route om via een groene omgeving en weg van de drukke Pr. Beatrixlaan het centrum te bereiken.
- Over 't Rondje loopt een hardlooproutte van 2 km
- De Boulevard wordt verblijfsruimte en ingericht met een sport en spel programma. De Boulevard krijgt een duidelijk begin en eind, en ligt als ruimte (en route) herkenbaar in het park.
- Overige paden worden ondergeschikt aan de hoofd paden. Deze wandelpaden worden halfverhard.

Legenda

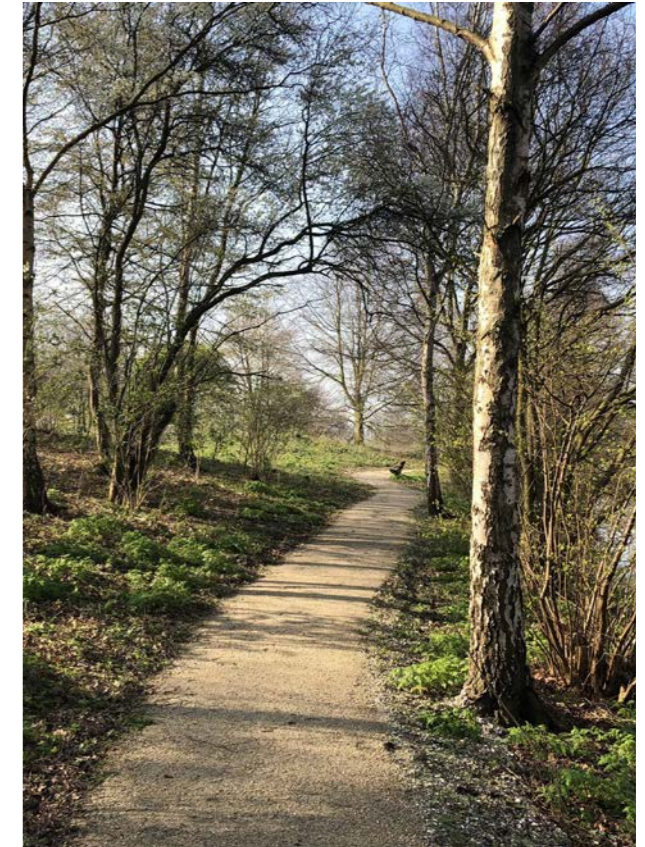
- Boulevard sport en spel-as
- Rondje (2km)
- Noord-zuid fiets- en wandel verbinding
- Regionale fietspaden parallel aan A4
- Halfverharde wandelpaden

BESTAANDE ROUTES EN VERHARDINGEN IN HET PARK

Geasfalteerde paden (Pieter Postmapad)

Halfverharde wandelpaden (Natuurtuin)

Rood geasfalteerde paden (Omloop)

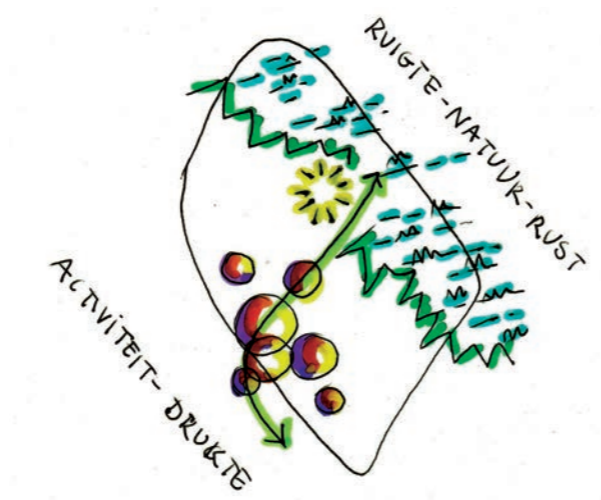

Klinkerpaden op de afvalberg

Principe schetsjes | Helder en logische route structuur door en in het park

UITGANGSPUNT 3

Functies en gebruik ingebed in een herkenbaar park

2.4 FUNCTIES EN GEBRUIK

Het Wilhelminapark gaat deel uitmaken van de dagelijkse leefomgeving van de nieuwe bewoners van Rijswijk Buiten en daarmee gaat de betekenis van het park veranderen. Bestaande en nieuwe functies worden samen geïntegreerd in het ontwerp. Zo worden 't Rondje en de Boulevard ingepast in de bestaande structuren in het park.

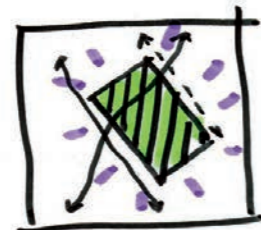
- De oostzijde van het park wordt rustiger en een plek voor natuurontwikkeling. Rond het strand/horeca en de ligweide ontstaan hotspots waar activiteit geconcentreerd wordt.
- Gebieden en routes worden duidelijk herkenbaar door hun vormgeving.
- Het beheer en de inrichting van het park worden afgestemd op het programma en gebruik. Maar gebruik kan ook worden ontmoedigd of juist aangemoedigd door een bepaald beheer of bepaalde inrichting.

Legenda

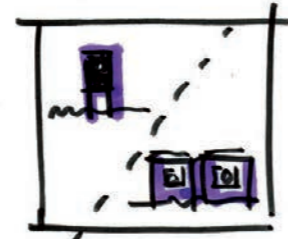
	Sport en spel; 2 km Rondje		Romeinse restanten
	Sport en spel; Boulevard		Ligweide
	Horeca locatie		Horeca
	Plek waar activiteiten zich concentreren		Jeu d' boule
	Natuur; Ruijgte en rust		Parkeergelegenheid
	Gebieden met toegewezen functie		Hardloop route
	Gebied met toegewezen functie; ligweide/bbq veld		Zwem gelegenheid
	Uitkijktoren/uitkijkplek		Activiteitenbos
	Natuurtuin		
	Vissen		
	Hondensportvereniging		
	Picknickplaats		
	Speelplaats		
	Fietsroute		
	Outdoor sportplek		
	Voetbalveldje		

DAGELIJKS GEBRUIK

herkenbaar park

vuilnisbakken die passen bij gebruik intensiteit

sport + spel plekken + routes.

kunst helpt herkenbaarheid + oriëntering.

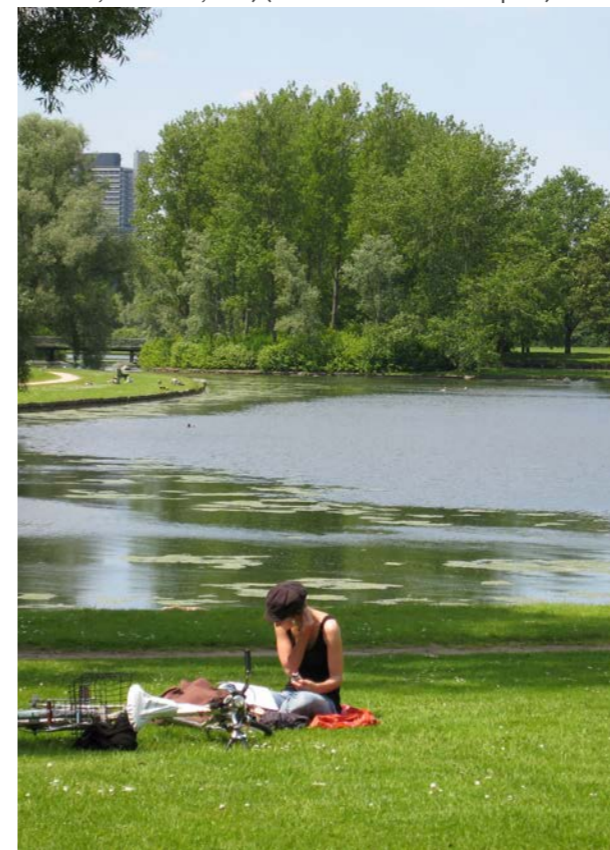
Principe schetsjes | Functies en gebruik ingebed in een herkenbaar park

Plek voor dagelijkse activiteiten zoals bijkletsen (of lunchen, uitrusten, etc.) (foto niet in Wilhelminapark)

Plek voor dagelijkse activiteiten (de hond uitlaten) (aangelijnd)

De rust opzoeken (foto niet in Wilhelminapark)

Van de zon genieten en spelen

3 Ontwerp

In dit hoofdstuk wordt het ontwerp verder toegelicht aan de hand van profielen, visualisaties en andere beelden.

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt het ontwerp toegelicht aan de hand van tekst en beeld (profielen, visualisaties en referentiebeelden).

Aan het eind van dit hoofdstuk wordt een voorzet gedaan voor de inrichting van het park, materialisatie, meubilair en verlichting.

Er worden verschillende boomsoorten voorgesteld om het park voor te bereiden op de toekomst. Het park is al zeer groen, maar door middel van nieuwe beplanting kunnen bepaalde plekken verbeterd worden en landschappelijk hersteld worden. Bijvoorbeeld langs de Pr. Beatrixlaan en langs de zuidzijde van het park die verstoord is door de bouwwerkzaamheden.

Een 5-tal plekken is bijzonder uitgewerkt (d.m.v. een profiel met beeld en toelichting) omdat deze als voorbeeld dienen voor andere plekken of structuren in het park. Deze plekken zijn:

- De Boulevard (huidige Hazepad)
- Het recreatieve fiets- en wandelpad Pieter Postmapad
- 't Rondje (huidige Omloop)
- De herkenbare Zweth als belangrijke

landschapsstructuur

- Onverharde paden en brede oevers langs de oostzijde van het park

3.2 HET VOORLOPIG ONTWERP

Ecologische waarde en landschap

De ecologische- en natuurwaarde van het park wordt vergroot door het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, aanbrengen van gradiënten en aangepast groenbeheer van het park.

De oevers moeten beschermd worden door een vooroever, beschoeiing of planten. Het huidige vaste waterpeil zorgt ervoor dat oevers afkalven. De waterplassen in het park zijn gedeeltelijk erg diep. Door aan de randen bredere oevers aan te leggen en vlakkere delen te maken met dood en levend hout (voor de ijsvogel), worden de water randen interessanter voor waterdieren, vogelsoorten, macrofauna, insecten en vissen. Dit komt de diversiteit van het aantal waterdieren- en planten ten goede.

Het Wilhelminapark is een organisch gegroeid park, door de tijd heeft dit voor een erg divers landschappelijk beeld gezorgd. In het park zijn overblijfselen van oude structuren en ingrepen nog goed te zien. Deze zijn (o.a.):

- De polder structuur in het zuidoosten. De sloten en rechte lijnen verwijzen naar de aanwezigheid van een voormalig open weide landschap van de Plaspoel Polder.
- Aan de noordzijde van het park staan langs de Tubasingel enkele grote populieren. In de jaren 60 ontstaat de Muziekbuurt aan de noordzijde van het huidige Wilhelminapark. De wijk krijgt een royale parkzone aan de zuidzijde van de wijk. Zo ontstaan de eerste vormen in het landschap begin jaren 80 van het huidige Wilhelminapark.
- De waterplassen in het park ontstaan door zandwinning in de jaren 80. De diepe plassen geven het park een open beeld. De open plassen en heuvels (afvalbergen) begroeid met bomen vormen een sterk contrast. De coulissen in het park sturen duidelijk de zichtlijnen.

Verbindingen naar, door en in het park

De ruggengraat van het park wordt gevormd door de noord-zuid fiets- en wandelverbinding (Pieter Postmapad) van Rijswijk Buiten naar het centrum. Daarop zijn de Boulevard en 't Rondje aangesloten. De Boulevard functioneert als de entree naar het park vanaf de Beatrixlaan, is ingevuld met een sport en spel programma en biedt ruimte voor evenementen. 'T Rondje sluit op diverse plekken aan

op andere routes en verbindingen en is ook ingericht als hardlooproute. Overige paden zijn halfverharde wandelpaden.

Bereikbaarheid

Voetgangers en fietsers hebben in het park voorrang. Dit is zichtbaar zodra het Hazepad (aan de zijde van de Pr. Beatrixlaan) overgaat op de Boulevard. De auto is te gast tot aan de inrit naar de parkeerplaats. Verder kunnen auto's het park niet in. Door middel van een verplaatsbaar paaltje in de weg kunnen vuilniswagens, leveranciers, groenbeheer, etc. er wel in.

Activering van het park

Het programma van het park is al veel omvattend en toegespitst op de wensen van de omwonenden. Zo is er een natuurlijke speelplek met trekpontje, zijn er enkele trapveldjes en paden om te fietsen en wandelen. Voornamelijk langs de Boulevard en zuidrand van het park komen meer plekken voor kinderen om te spelen, bewegen en ontdekken. In de speelzone langs Rijswijk Buiten zijn (o.a.) schommels, een lange glijbaan en klimtoestellen ontworpen. Door de speelplekken in te richten voor verschillende leeftijden kunnen kinderen van alle leeftijden er spelen.

De Boulevard is gericht op oudere kinderen, tieners en jongeren. De sportveldjes kunnen gebruikt worden om te sporten, maar ook om elkaar te ontmoeten. Vanaf de tribune aangelegd in de heuvel kan het sportveld geobserveerd worden.

Beheer

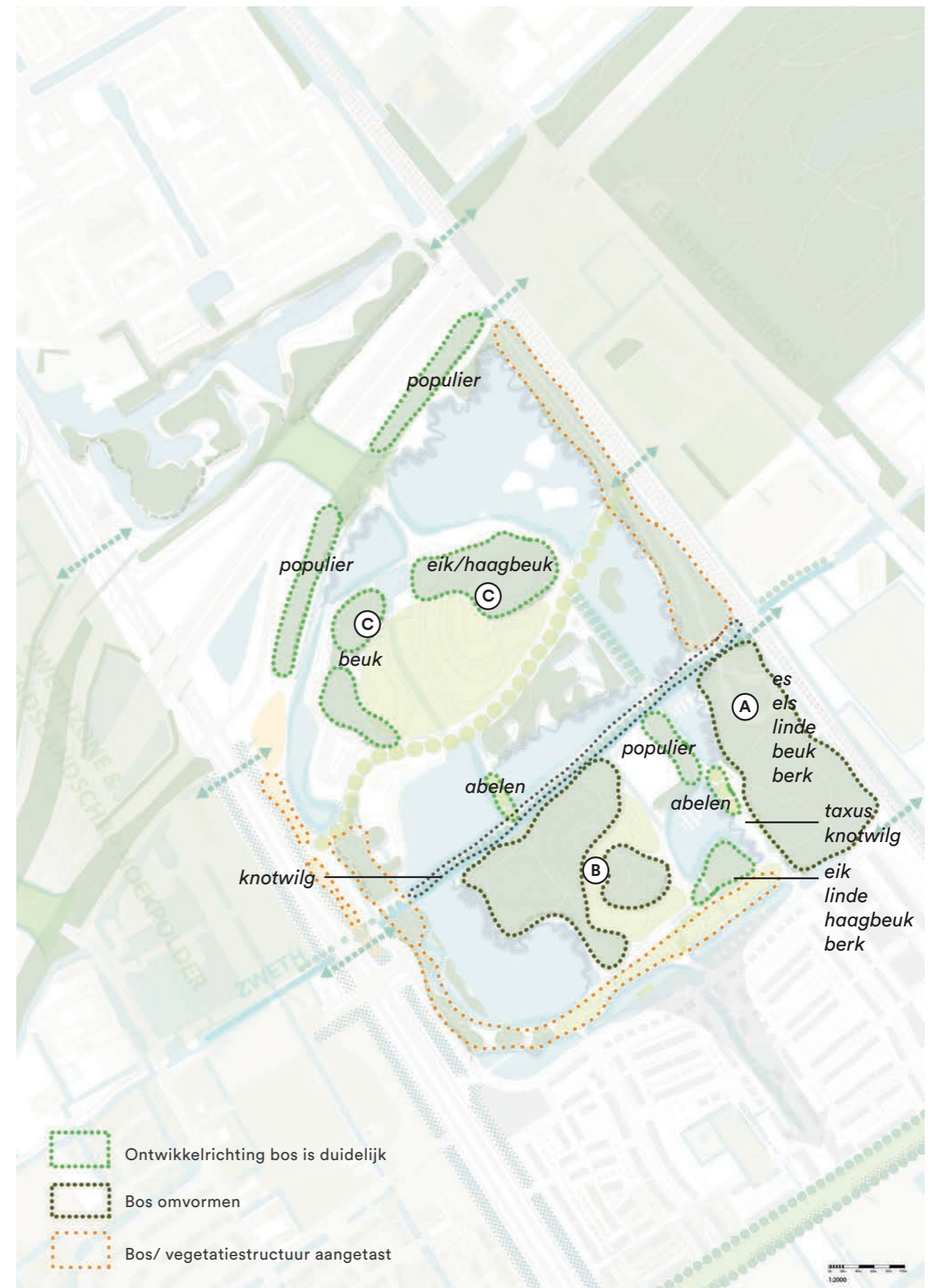
De bossages worden omgevormd (zoals deels al is gebeurd). Dit heeft voornamelijk te maken met het onderhoud van de bossages en dichter begroeide delen van het park. Het beheer zal zo worden afgesteld dat er uiteindelijk een gewenst eindbeeld ontstaat. De omgeving van het park verandert en delen van het park die grenzen aan Rijswijk Buiten gaan intensiever gebruikt worden. De zones langs de Pr. Beatrixlaan, speelzone langs Rijswijk Buiten en de gebieden rond het strand zullen hierop worden ingericht en aangepast.

Bossages en soorten

De beplanting in het park is deels verouderd, ziek of moet beter beheerd worden. Het kaartje hiernaast laat zien welke bossages en soorten er in het park te onderscheiden zijn. De beplantingsstructuren (geel gestippeld) langs de randen zijn aangetast door ontwikkelingen, zoals de aanleg van wegen en

bouwwerkzaamheden. Hier moet het bomenbestand aangevuld worden.

- Bossage A is een erg gemengd bos. Er staan veel verschillende soorten bomen. Het beeld is daardoor zeer gevarieerd. Soorten die er staan zijn o.a. linde, eik, beuk, berk, els en es (met veel dood hout). Het bos wordt omgevormd tot een natuurbos met enkele halfverharde - en struinpaden. Door nieuwe bomen te planten kan er opnieuw structuur komen en wordt het bos meer onderdeel van het park.
- Bossage B moet omgevormd worden. Er zijn diverse soorten bomen te onderscheiden (o.a. acacia, esdoorn en eik), maar de begroeiing is niet van hoge waarde. Door de dichte onderbegroeiing geven sommige delen van bossage B een onveilig gevoel. De smalle paden raken snel overwoekerd.
- Bossages C worden omgevormd naar beuken bos, en eiken/haagbeuk bos. Dit is deels reeds gebeurd. Ook in deze bossages zijn andere soorten te vinden, zoals es, berk en eik.
- Langs de A4 staan rijen met populieren. Veel zijn in slechte staat met veel gebroken takken. Deze bomen zijn aan vervanging toe en om de groene rand en buffer tussen het park en de A4 te behouden zullen er nieuwe bomen aangeplant moeten worden.

Woeste extensief beheerde natuur ontwikkelen (drassige zones)

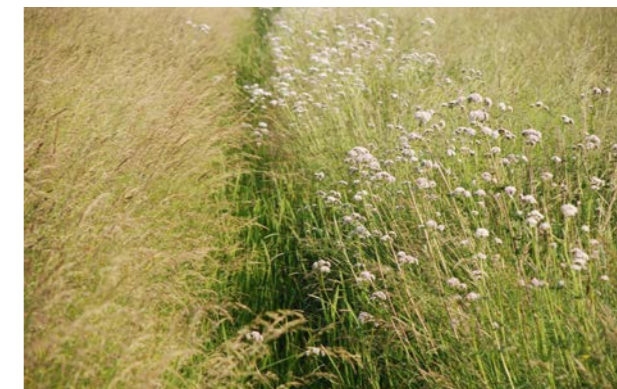
Ecoduct/recreaduct (ecopassage)

Natuurvriendelijke oevers aanleggen

Duiker

Bloemrijk grasland

Ecologische gezonde waterpartijen ontwikkelen

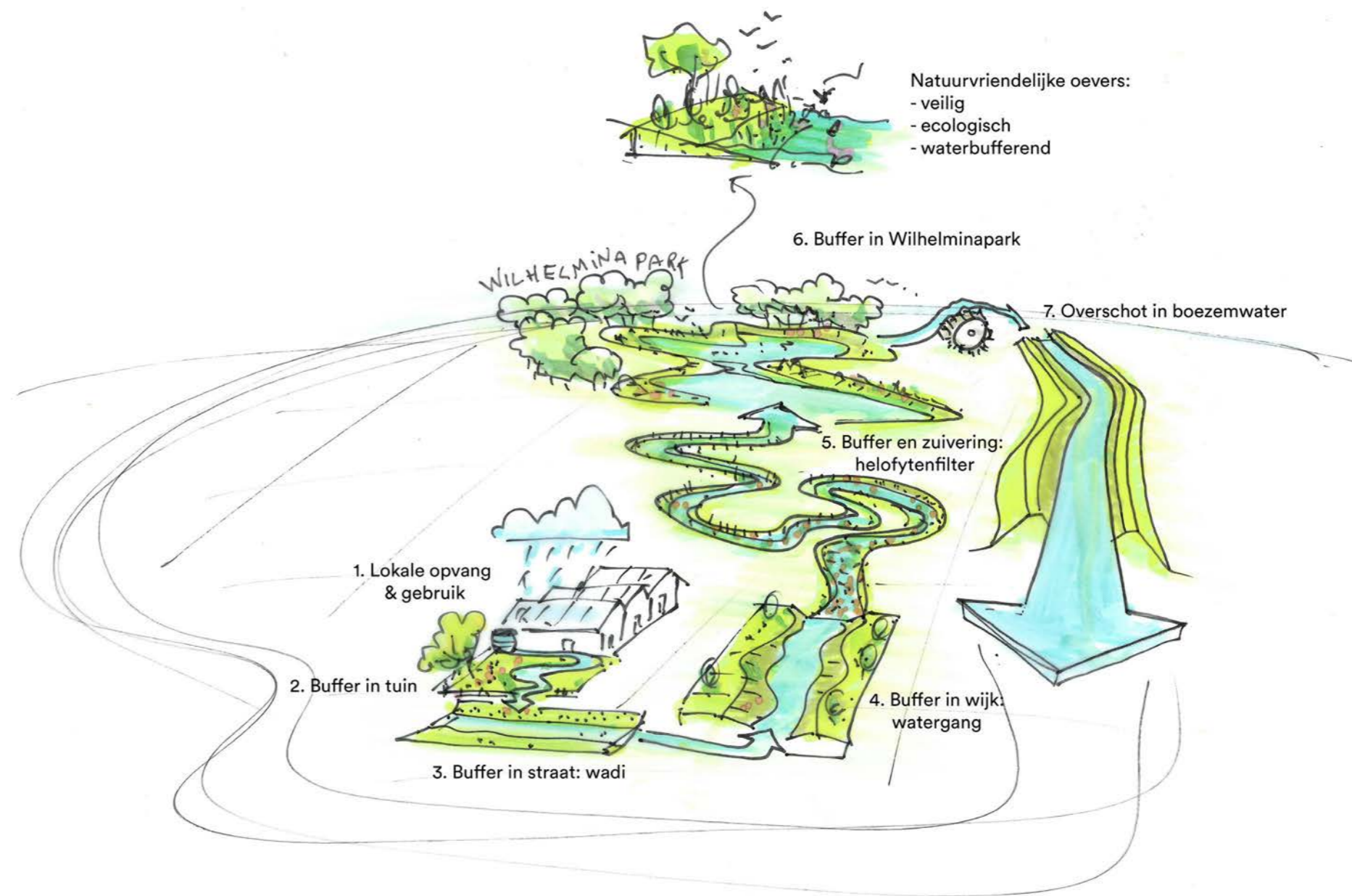

Boomstam in het water (Rivierhout) (onderwater ecosysteem verbeteren)

Het watersysteem

Ten zuidoosten van het Wilhelminapark ontwerpt BoschSlabbers aan Rijswijk Parkrijk. In deze nieuwe wijk speelt duurzaam waterbeheer een belangrijke rol. Het Wilhelminapark kan in potentie gebruikt worden als waterbuffer en waterzuiveringssysteem met natuurlijke oevers. Het park wordt hierbij onderdeel van het grotere watersysteem en vervult hierin een belangrijke rol. De bestaande waterplassen in het park kunnen goed als waterbuffers dienen (zie nr. 6 in de tekening).

Hiervoor moeten de oevers van de waterplassen hersteld worden en gedeeltelijk omgevormd worden in brede natuuroevers. De natuurlijke oevers en andere ingrepen in en langs het water kunnen zo het onderwater ecosysteem helpen verbeteren.

Principetekening van het watersysteem voor Rijswijk Buiten en het Wilhelminapark

Entree van het park: veilige kruising
Boulevard en 't Rondje

3.2.1 DE BOULEVARD

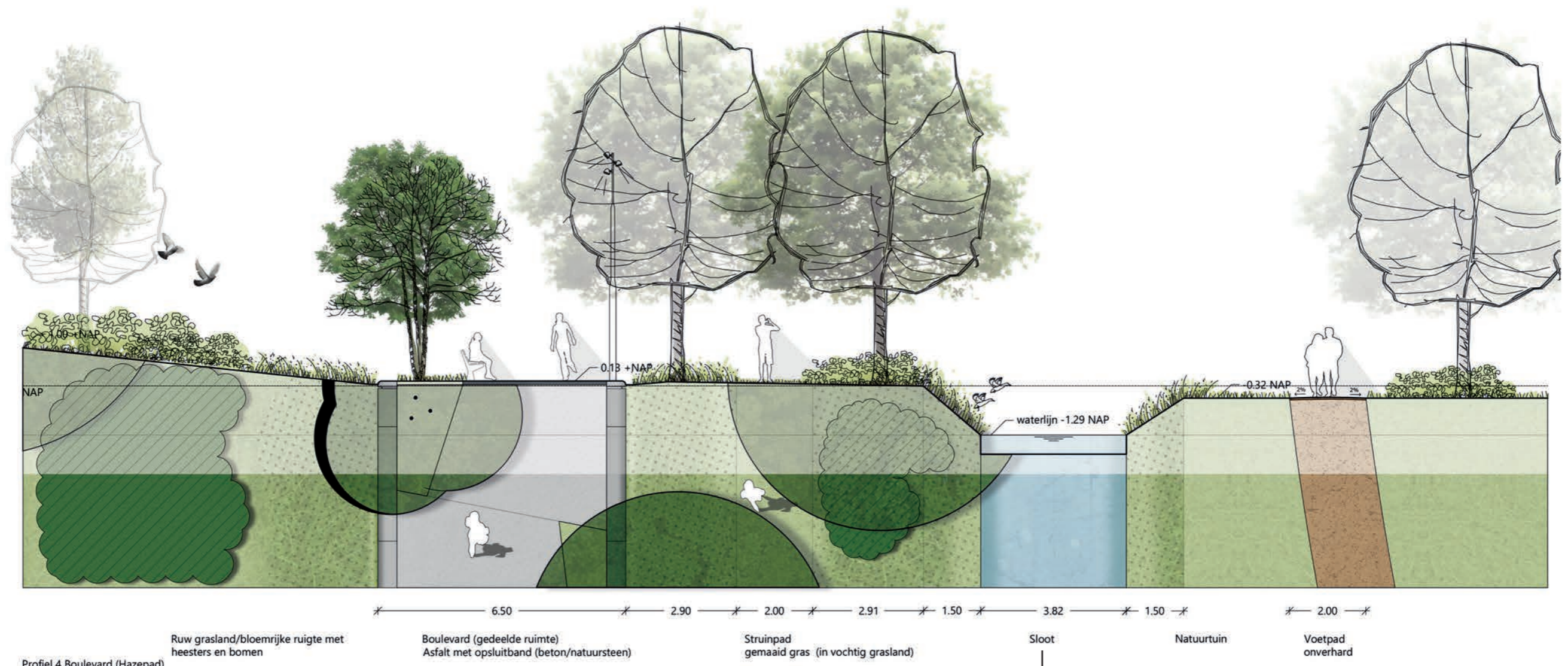
De Boulevard verbindt de routes over 't Rondje en recreatief fiets- en wandel Pieter Postmapad aan een centrale plek in het park; de Boulevard. Aan de Boulevard liggen de vergrote ligweide, het strand en de natuurtuin met elkaar. Bezoekers aan het park kunnen zich door het park bewegen en oriënteren aan de hand van de Boulevard.

De Boulevard is multifunctioneel te gebruiken en inzetbaar als plein, evenementen locatie of andere verblijfsplek. Door de Boulevard als aparte plek in het park aan te wijzen, en een andere materialisatie en inrichting toe te passen wordt de Boulevard een bijzondere plek die afwijkt. Het is straks een plek om af te spreken en te verblijven. Zo wordt het park geactiveerd.

De parkeerplaats blijft toegankelijk voor autoverkeer. Auto's zullen via de Boulevard naar de parkeerplaats rijden. Voor de veiligheid van het kruispunt bij de entree van de Boulevard (kruising van de Boulevard en 't Rondje) blijft de bocht in het huidige fietspad behouden.

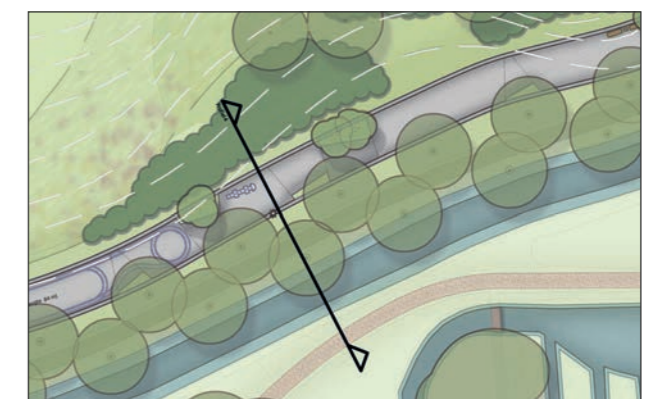

Ontwerp | De Boulevard doorkruist het park, vormt de entree en functioneert als verbinding tussen de entree en de rest van het park.

Profiel 4 Boulevard (Hazepad)

Bredere en gevarieerde oevers zijn mogelijk door flauwe oevers te maken met een hol profiel waar ruimte ontoereikend is

Profiel 4 | De Boulevard (huidige Hazepad) wordt een levendige sport en spel as in het park. De asfalt verharding maakt de Boulevard multifunctioneel inzetbaar.

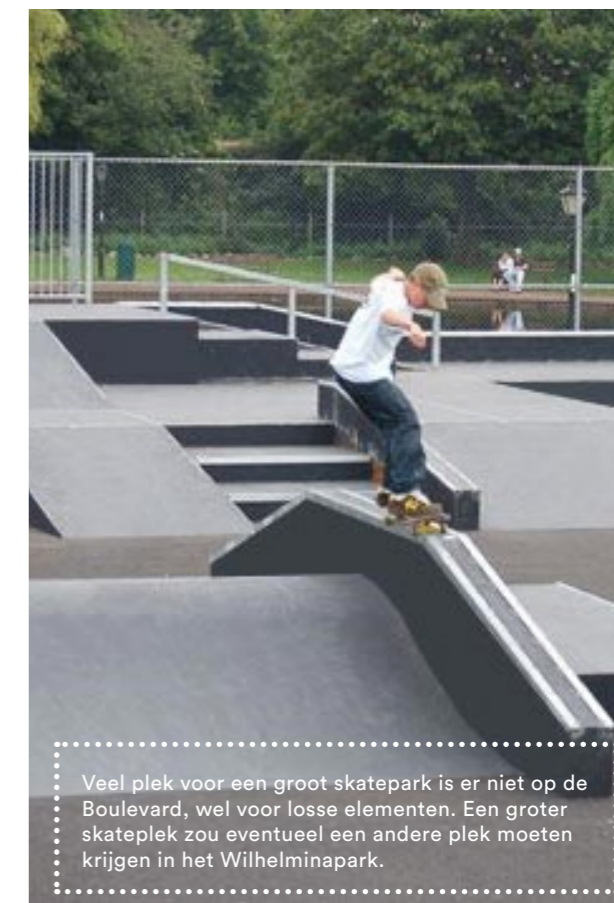

Parkentree aan de Pr. Beatrixlaan

Vanaf de entree bevindt de bezoeker zich al in het park. De entree is ingepast tussen bestaande en nieuwe bomen, met kruiden- en bloemrijk grasland.

Door de entree speciaal te maken helpt deze de Boulevard als verblijfsplek te definiëren. Vanaf de Pr. Beatrixlaan is het park straks herkenbaar door de kop van de Boulevard en een welkomstbord. De afbeeldingen hiernaast zijn referentiebeelden en geven een sfeerimpressie.

Veel plek voor een groot skatepark is er niet op de Boulevard, wel voor losse elementen. Een groter skateplek zou eventueel een andere plek moeten krijgen in het Wilhelminapark.

Boulevard; sport en spel

De Boulevard is de plek om te ontmoeten, spelen en sporten. Het huidige brede weg oppervlak geeft voldoende ruimte om een nieuwe invulling te geven aan de voormalige weg door het park. Dit kunnen verschillende dingen zijn, zoals een sprintbaan, sportveldjes, een stepbaan, skatepark, spellen op het asfalt afgedrukt, plek om te fitnessen en invulling als evenementen terrein.

De boulevard is ook een plek om te ontspannen. Dit kan in het natuurlijke deel van de Boulevard, hier worden meer nieuwe bomen geplant en wordt de Boulevard groener en smaller. Richting het oosten (naar de Bosgang) wordt verdwijnt de Boulevard en het asfalt en gaat de boulevard over in een halfverhard pad.

Speciale verlichting en meubilair dragen bij aan de uitstraling van de Boulevard als bijzondere verblijfsplek in het park.

De beelden hiernaast zijn referentiebeelden en geven een sfeerbeeld van het beoogde eindresultaat.

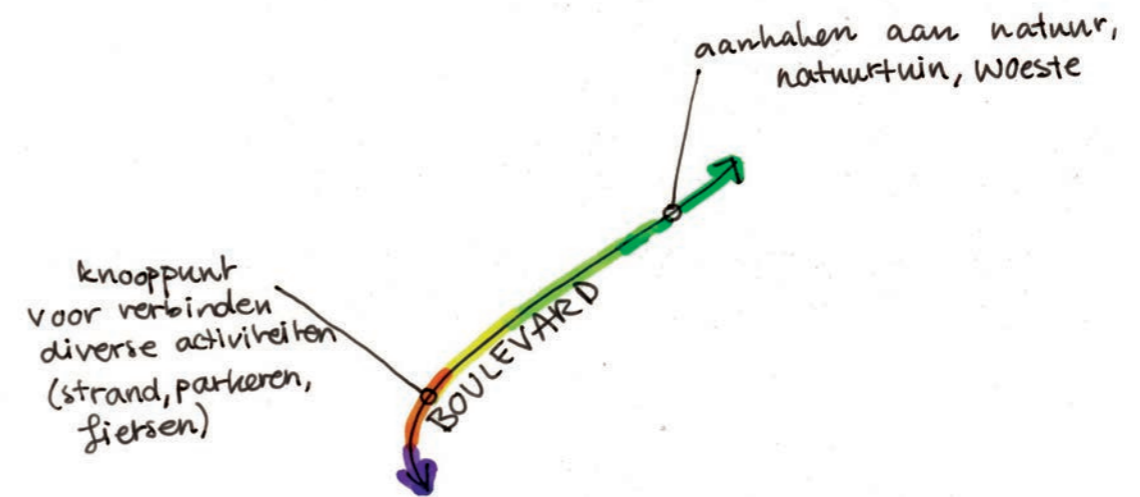
Entree
→ interactie wijk + park

Sport & spel boulevard
o interactie
o strand, ligweide

Groene boulevard
o bosrand, interactie natuur + boulevard
o dicht bij natuurtuin
o ruimte + natuur

Typering van de verschillende zones langs de Boulevard; van opvallende entree, naar sport en spel, ligweide en het evenementen terrein, naar de groene en natuurlijke Boulevard met meer bomen en groen.

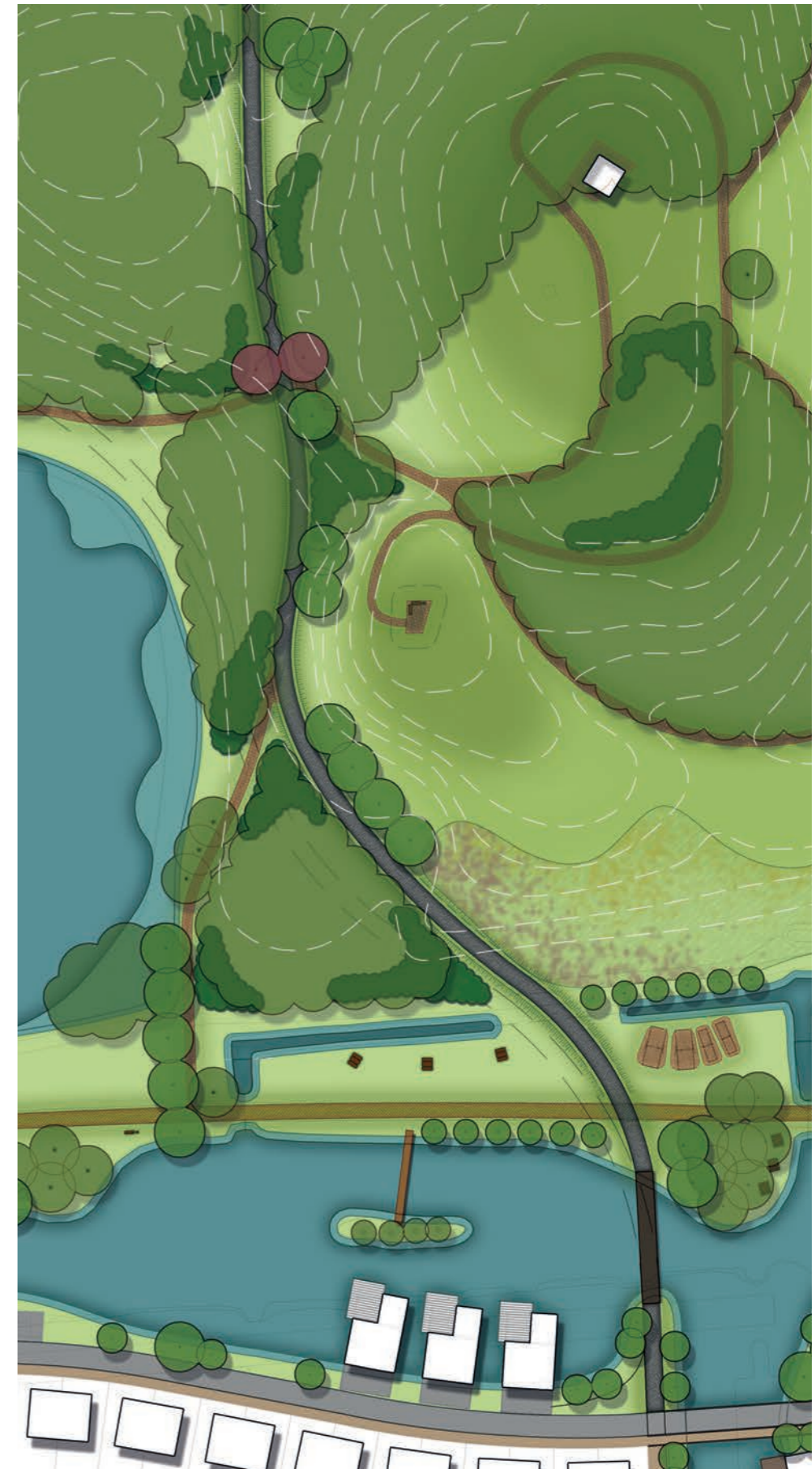
De boulevard heeft een intensiteit gradiënt; bij de entree is op de Boulevard plek voor activiteiten die passen bij de drukte rondom het strand en ligweide, terwijl richting het oosten de intensiteit afneemt en wordt de Boulevard groener en rustiger.

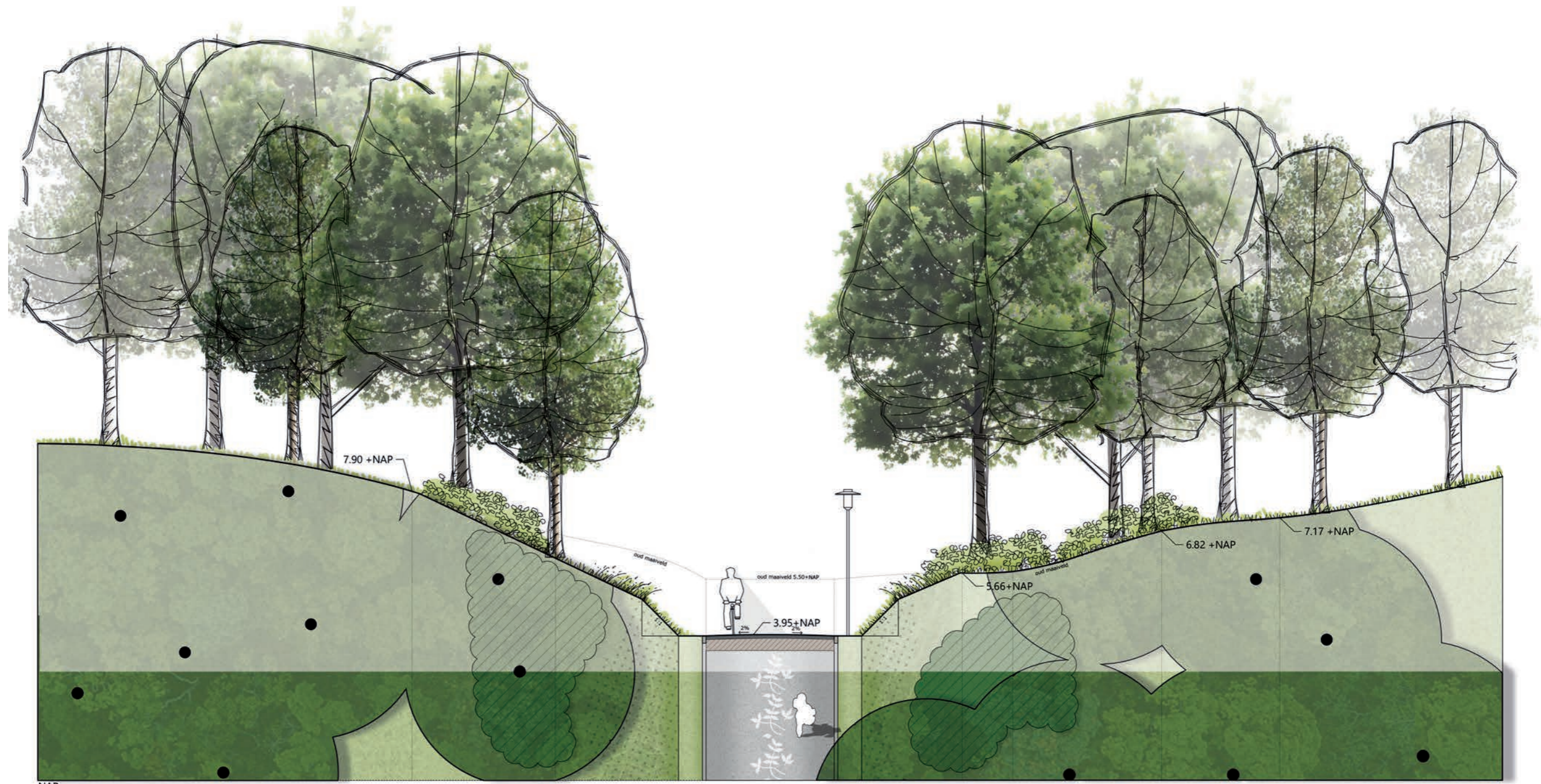
3.2.2 RECREATIEF 'PIETER POSTMAPAD' PAD

Het recreatieve Pieter Postmapad wordt vernieuwd en een nieuwe route komt op dezelfde plek van het huidige pad te liggen. Het pad van 3,5 m is voor zowel fietsers als voetgangers (gedeelde ruimte).

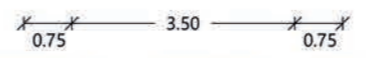
- Het pad verbind Rijswijk Centrum en Rijswijk Buiten op een prettige en groene manier.
- De kruising van het recreatieve pad met de fietsroute parallel aan de A4 wordt opnieuw vormgegeven. Deze kruising aan de noordzijde van het ecodeuct wordt nu als onveilig ervaren, er komt een duidelijke plek voor voetgangers om over te steken.
- Voor de meest directe route slingert het pad over de onderste afvalberg. Om de hellingshoek van het pad aan te passen moet er een stuk worden afgegraven. (rechter kaartbeeld)
- Aan de zuidkant van de berg slingert het pad over de speelweides en is door middel van een brug verbonden met Rijswijk Buiten (zie visualisatie op p. 37)

Ontwerp | Het pad takt op twee punten aan op de Tubasingel aan de noordzijde van het park. Aan de zuidzijde begint het pad in Rijswijk Buiten.

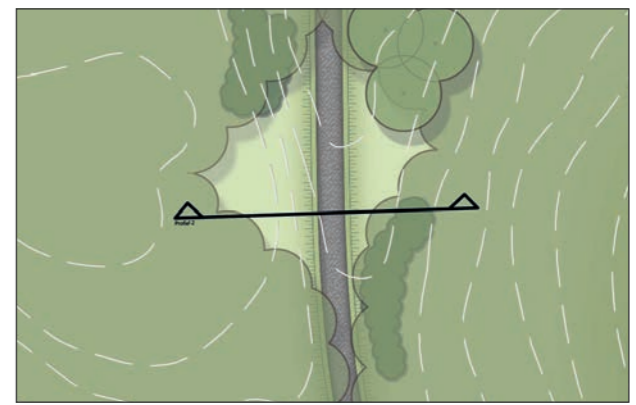

NAP

Profiel 2 Recreatief pad Pieter Postmapad ("De as")
 Bosverrijking met heesters en nieuwe bomen (beheer aanpassen)
 Dood hout laten liggen en toevoegen om ecologische waarde van de bossages te vergroten.

Kruidrijkgrasland (bos) Recreatief pad Kruidrijkgrasland (bos)
 Asphalt met opdruk
 1.55m lager als huidig maaiveld (plek met grootste afgraving)

Profiel 2 | De groene recreatieve wandel- en fiets route over het huidige Pieter Postmapad verbindt het centrum van Rijswijk met nieuwbouwwijk Rijswijk Buiten.

Visualisatie | De entree van het Wilhelminapark aan de Tubasingel is herkenbaar en uitnodigend.

Visualisatie | Het fiets- en wandelpad 'Pieter Postmapad' is herkenbaar door de opdruk. De speelzone is een plek van spel en sport aan de rand van nieuwbouwwijk Rijswijk Buiten. Over de heuvel fiets je door het park naar het centrum.

Trapveldje

Trapveldje

Trapveldje

Spelen (speelzone Rijswijk Buiten)

In het Wilhelminapark is voldoende plek om te spelen, ravotten en ontdekken. Aan de zuidzijde van het park, in de overgangszone naar Rijswijk Buiten, komt een nieuwe speelplek.

De referentiebeelden hiernaast geven een sfeer impressie van het gewenste eindresultaat.

Uitgangspunten voor de speelzone

- De speeltoestellen zijn op een toepasselijke manier ingepast in de groenstrook.
- Er zijn speelplekken voor verschillende leeftijdscategorieën (3+, 4+ en 6+). Het trapveldje met ontmoetingsplek is geschikt voor oudere kinderen.
- Natuurlijke materialen; o.a. robinia hout.
- De speelplekken worden ingepast in de bestaande structuren van het park; o.a. bestaande bomen en bossages, reliëf, sloten.

Ontwerp | De speelzone aan de zuidzijde van het park grenst straks aan nieuwbouwwijk Rijswijk Buiten. Via de waterpartij worden het park en de wijk verweven.

Klimmen en klauteren

Trapveldje

Jeugd ontmoetingsplek

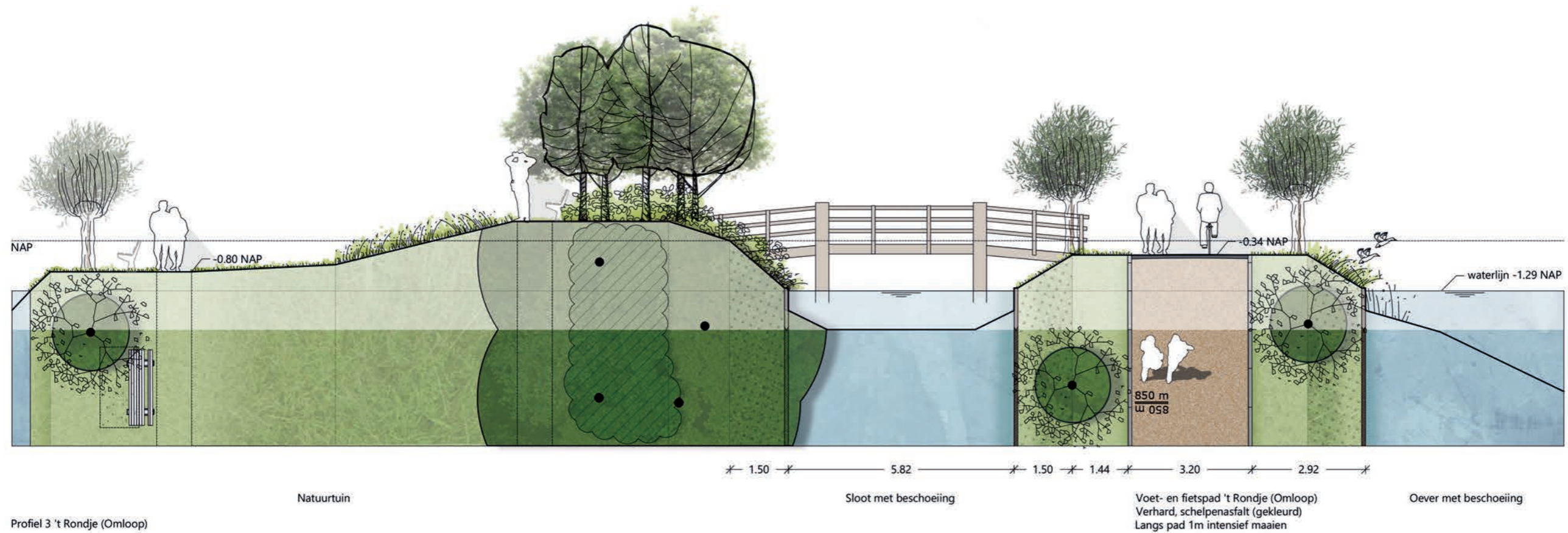
Klauterboom

Lange glijbaan (gebruik maken van bestaande reliëf)

Spelen rond water

Profiel 3 't Rondje (Omloop)

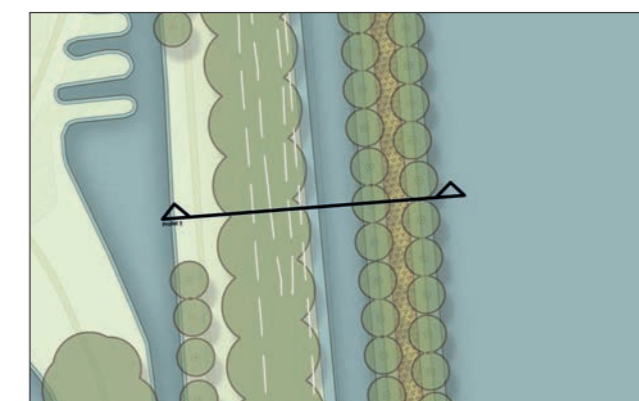
3.2.3 T' RONDJE

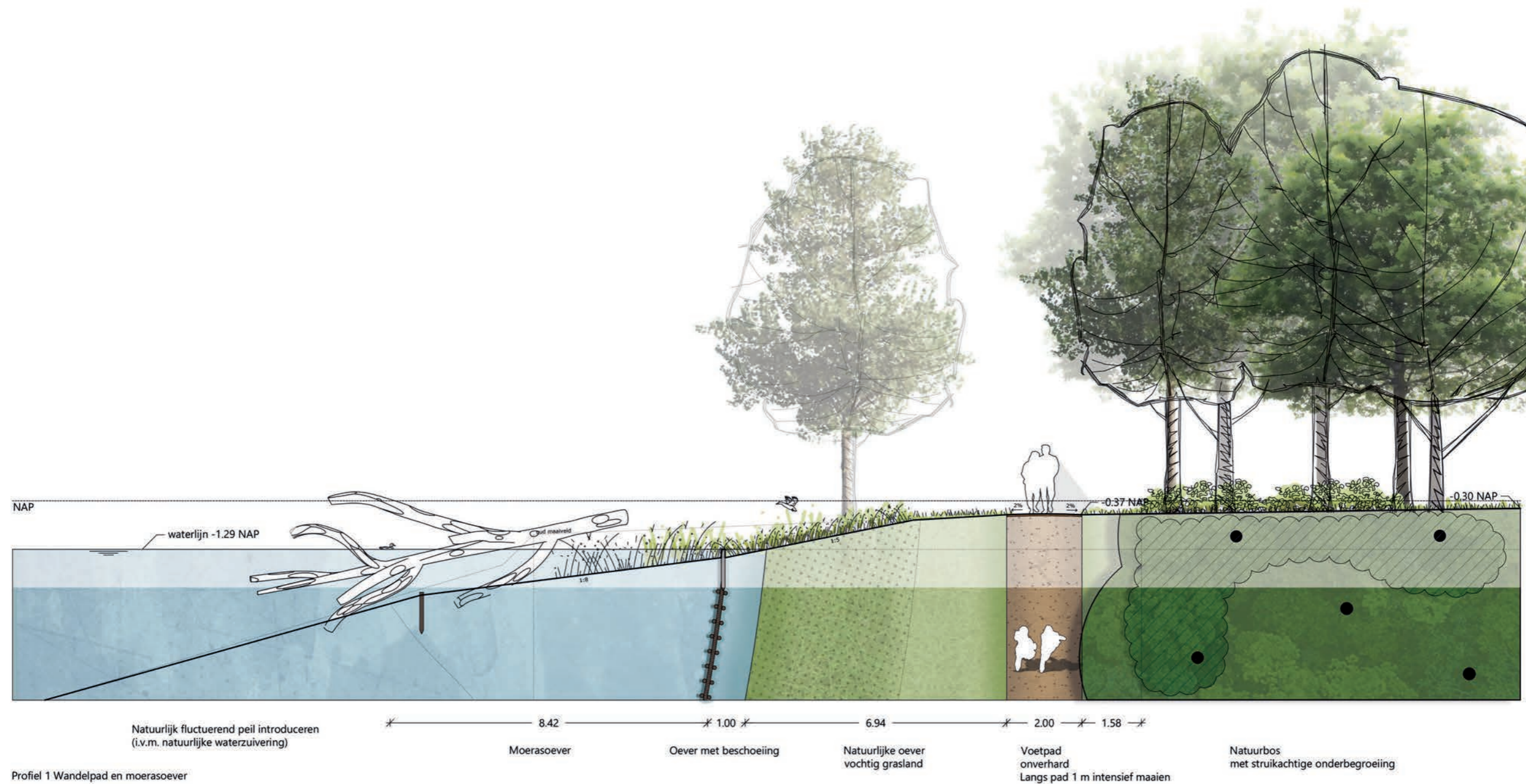
Het rondje is een route door het park van zo'n 2 km dat aanhaakt op de Boulevard en het Pieter Postmapad. Er komt een afstandsmarkering op het pad. Door de route in te richten als hardloop route met afstand markeringen wordt het gemakkelijk voor mensen om hun prestaties te volgen.

Reeds bestaande routes in het park (hierop aansluiten)

Profiel 3 | 't Rondje (huidige Omloop) is een verhard pad van schelpenasfalt met een afstandsmarkering

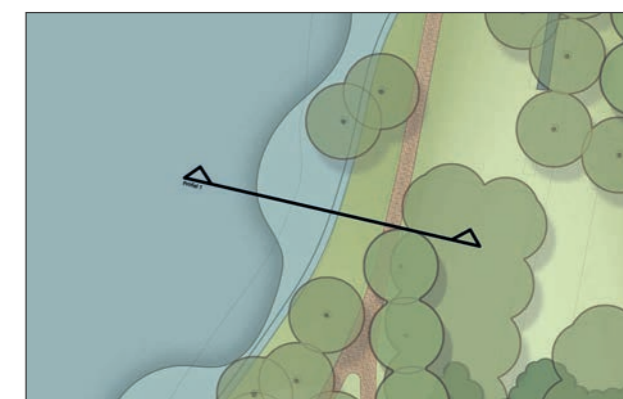

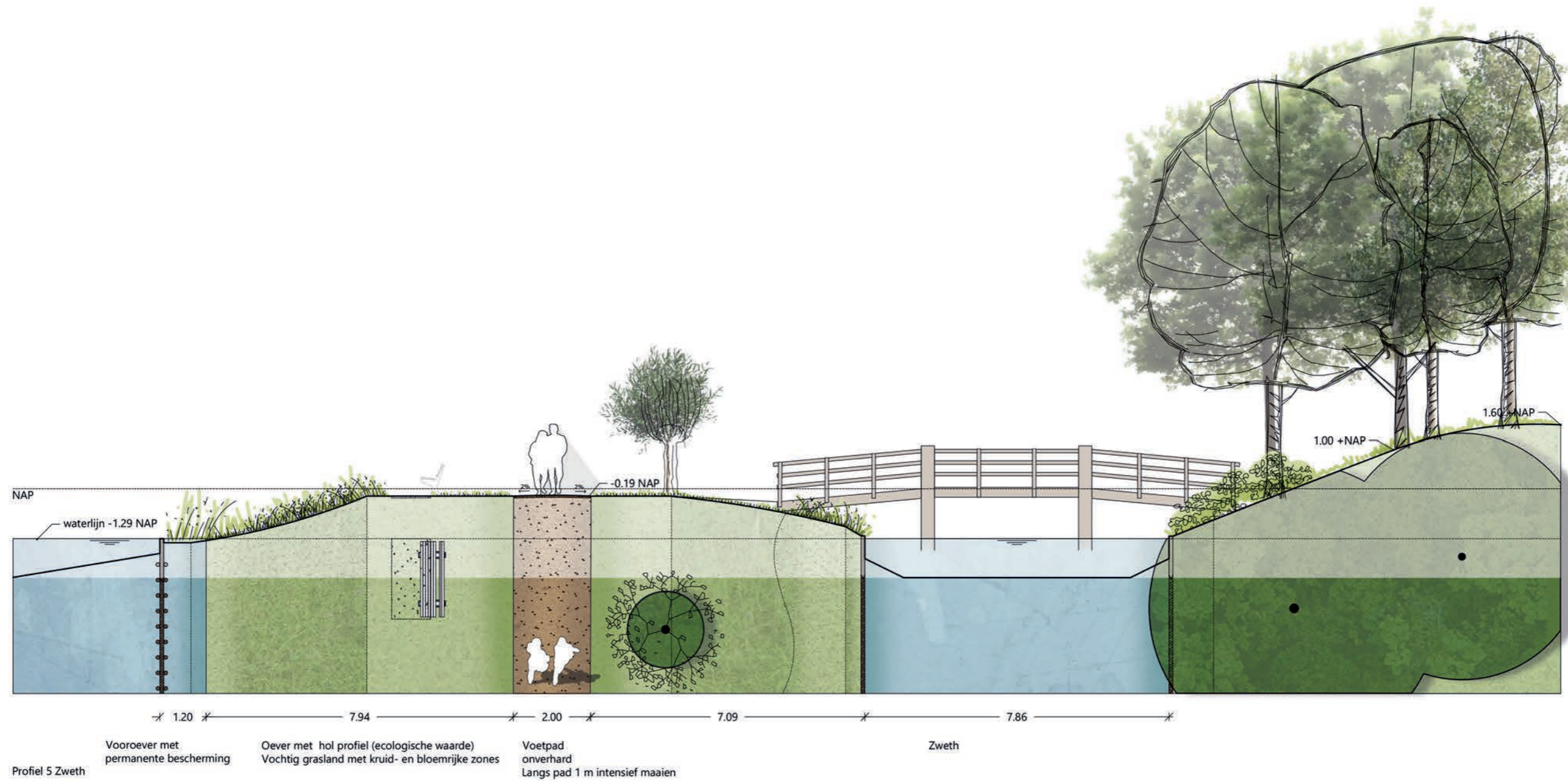

3.2.4 ONVERHARDE PADEN

Over de onverharde (halfverharde) paden is het park goed te bewandelen. Door de breedte van 2 meter kunnen mensen elkaar makkelijk passeren.

Profiel 1 | Het onverharde wandelpad langs de brede moerasoever aan de oostzijde van het park. De bredere oevers en vlakke delen met dood en levend hout maken de water randen interessanter voor vogelsoorten, macrofauna, insecten en vissen. Dit komt de diversiteit van het aantal waterdieren- en planten ten goede.

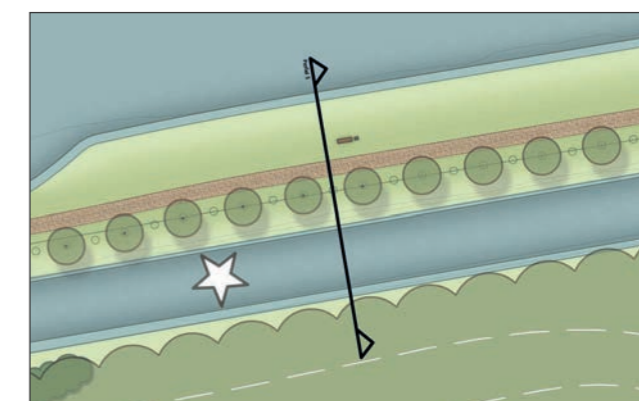

3.2.4 ONVERHARDE PADEN (VERVOLG)

De Zwethzone

De Zweth is een belangrijke cultuurhistorische lijn door het landschap. De Zweth doorkruist het Wilhelminapark en is vanaf de Pr. Beatrixlaan redelijk goed te zien. Richting de Vliet verwatert de lijn echter en daar zou hij opnieuw zichtbaar gemaakt moeten worden. De dunne strook land omringd door water met een enkel pad en rij knotwilgen aan één zijde vormt een duidelijk herkenbaar beeld.

Profiel 5 | De Zweth(zone) als belangrijke landschapsstructuur doorkruist herkenbaar het park. De strakke kades met houten beschoeiing versterken de uitstraling van de Zweth.

Plek om buiten natuureducatie te geven (zitplek/ buitenleskokaal)

Natuurinfotafel

Informatiepaneel aan een hekwerk. Het hekwerk nodigt verblijven/hangen uit, zonder een extra meubel te plaatsen.

Informatieborden

3.2.5 NATUUREDUCATIE

Buiten spelen in een natuurlijke omgeving kan goed gecombineerd worden met leren en ontdekken. De bestaande Natuurtuin in het Wilhelminapark heeft reeds een educatief element. Door de Natuurtuin te betrekken in het opstellen van educatieve punten en programma in het park wordt natuureducatie beter ingebed in het park.

Informatieborden die gericht zijn aan kinderen en jongeren (en andere geïnteresseerde) kunnen uitleg geven verschillende onderwerpen. Bijvoorbeeld:

- Het polderlandschap en restanten die nog zichtbaar zijn (zoals de Zweth).
- De flora en fauna in het park, zoals vogels, amfibieën en insecten, vissen, etc.
- De zandafgravingen en de bijbehorende bijzondere ecosystemen.
- Andere toepasselijke onderwerpen in overleg met de ecooloog en Natuurtuin.

Informatieve borden en meubels zijn bij voorkeur natuurlijke materialen zoals hout, of materialen met een natuurlijke uitstraling. De vormgeving van de objecten moet passen bij de overige inrichting van het Wilhelminapark.

Informatiebord (lessenaar) met houten palen

Natuureducatie d.m.v. georganiseerde pluk- en snoei dagen en activiteiten

3.3 INRICHTING EN MATERIALEN

De gekozen verhardingstypen helpen om ruimtes en routes in het park te definiëren. Zo worden paden en routes herkenbaar. Er komt een duidelijke hiërarchie in het padensysteem: belangrijke paden/routes zijn verhard en overige paden niet.

3.3.1 VERHARDING

1 | Boulevard

Asfalt (6.5 m), grijs/wit, brede opsluitband (0.4-0.5 m, beton lichtgrijs, afgerond)

2 | Recreatief Pieter Postma (fiets- en wandel) pad

Asfalt (3.5 m), antraciet, met opsluitband (beton, lichtgrijs), met opdruk (koudplast markering, acryl coating)

3 | 't Rondje

Schelpenasfalt (3 m), geel/grijs, met opsluitband (beton, lichtgrijs)

4 | Halfverharde wandelpaden

Gralux (bijv.) (2 m), beige/geel/grijs, geen opsluitband (zie bestaande paden natuurtoin)

5 | Extensief gebruikte struinpaden

Gras, gemaaid

1

2

3

8

De beelden van het meubilair geven een sfeerbeeld. Belangrijke kernwoorden voor het meubilair zijn natuurlijk, modern (als huidige meubilair), robuust, landelijk en passend in een park omgeving.

7

4

9

5

3.3.2 VERLICHTING

Boulevard

1 | Hoge mast (6 m) met spots, Schröder Comatelec Puntila, staal, blauw gecoat

2 | Lage mast (4m) met bijzonder armatuur, Schröder Calla led (of ook Kio led?), antraciet

Recreatief Pieter Postma (fiets- en wandel) pad
3 | Lage mast (4 m), eenvoudig armatuur, Schröder Kio led, antraciet

3.3.3 MEUBILAIR

Boulevard

4 | Parkbank (special), (bijv.) Velopa Buitenbank Raya

5 | Afvalbak, klein formaat, FalcoJona 50L, staal, blauw gecoat

6 | Afvalbak, groot formaat, hittebestendig (bbq-afval)

Overige delen van het park

7 | Parkbank, (bijv.) Velopa buitenbank BN, hout

8 | Bewegwijzering en signalering, hout

9 | Fietsenstalling, hout, Jaap de Vries Producties

3.3.4 BRUGGEN

De afbeeldingen hiernaast geven een sfeerimpressie van de vorm en materiaalkeuze die voor het Wilhelminapark voorgesteld worden. De bestaande houten bruggen worden nu op een aantal plekken toegepast en versterken het polder karakter van het park.

Uitgangspunten

- De bruggen in het Wilhelminapark zijn allemaal familie van elkaar
- De bruggen moeten in uitstraling verwant zijn aan het overige meubilair (robuust, eenvoudig, natuurlijke materialen). De bruggen krijgen een landschappelijke uitstraling.
- Gebruik van natuurlijke materialen zoals hout
- Op belangrijke punten, zoals de verbinding park-Rijswijk Buiten via het Pieter Postmapad, mag de brug een opvallend element vormen in het park.
- De bruggen langs het Pieter Postmapad moeten voor fiets en wandelaar toegankelijk zijn.
- De grotere bruggen zouden uitgerust kunnen worden met uitkijkplek of een bankje/zitplek.

1a | Bestaande brug over de Zweth
Hout

1b | Bestaande brug aan de Tubasingel
Staal, zwart

1c | Voormalige brug over sloot bij de Natuurtuin
Hout, met mechanisme om brug op te halen (?)

BRUGGEN MET VERGELIJKBARE VORM

BRUGGEN VAN HOUT/COMPOSITIET

Brug met bankje

Salix alba Knotwilg

Populus tremula Ratelpopulier

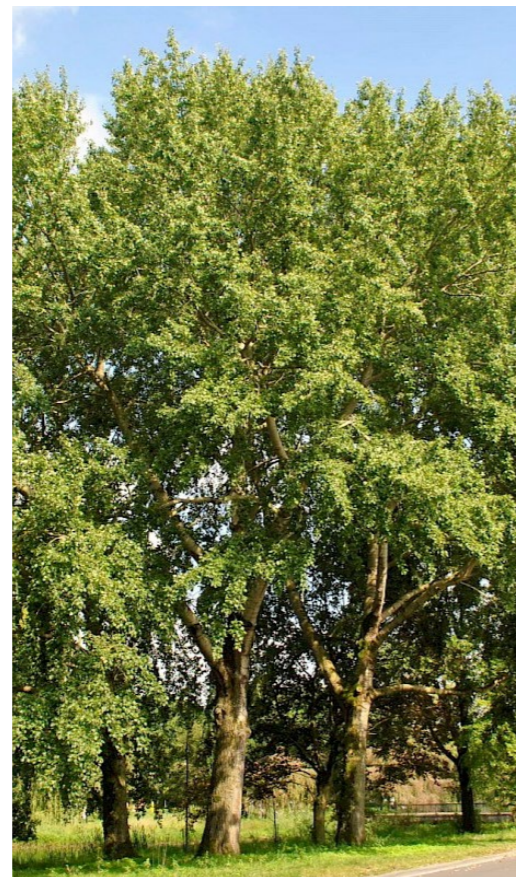
Tilia x europaea Hollandse linde

3.4 BEPLANTING

Er worden twee typen bomen voorgesteld; bomen die het landschappelijke karakter versterken en bomen die opvallend zijn, een plek bijzondere betekenis geven of beeldbepalend zijn.

3.4.1 LANDSCHAPPELIJKE BOMEN

Landschappelijke bomen (zoals de Grauwe abeel, Knotwilg, ratelpopulier en Zwarte Els) zijn bomen die in het landschapstype 'polder' passen en helpen om structuur terug te brengen in het park en de landschappelijke uitstraling te versterken.

Populus x canescens Grauwe abeel

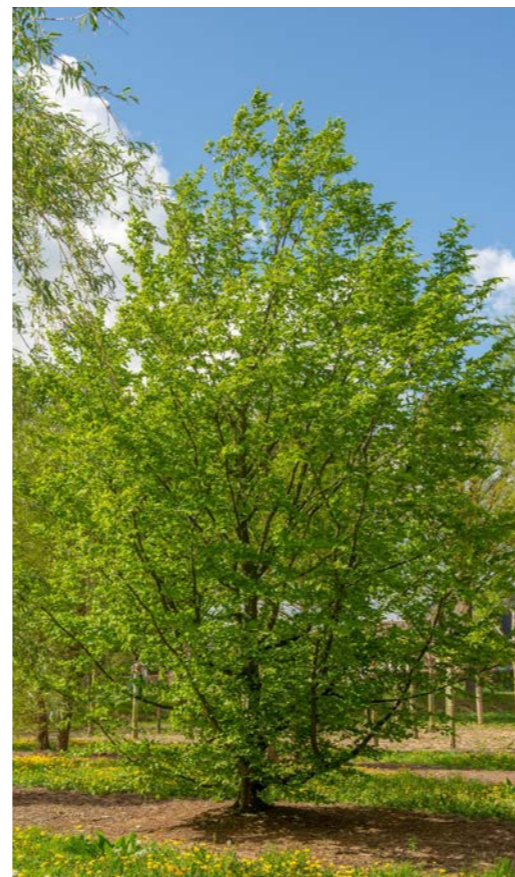
Alnus glutinosa Gewone els, Zwarte els

Fagus sylvatica 'Purpurea' Rode beuk

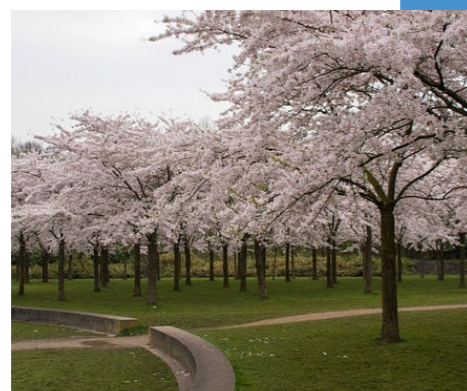
Zelkova serrata Japanse schijniep

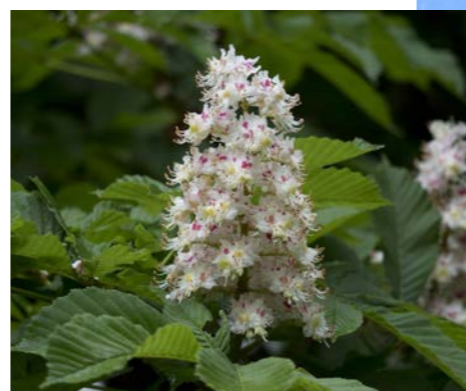
Carpinus betulus Haagbeuk

Betula nigra Zwarte berk

Prunus avium 'Plena' Zoete kers

Aesculus hippocastanum Paardenkastanje

3.4.2 BEELDBEPALENDE BOMEN

Beeldbepalende bomen worden o.a. geplant op en langs de Boulevard, bij de entrees van het park aan de Pr. Beatrixlaan en noordzijde van het park bij de Tubasingel, en langs het nieuwe Pieter Postmapad. Enkele opvallende bomen staan ook reeds op de huidige ligweide. Ze markeren op een opvallende manier een belangrijke plek. De bomen hebben een bijzondere bloesem, herfstkleur of vorm. Soorten waaraan gedacht kan worden zijn: Japanse schijniep, Haagbeuk, Rode Beuk, Kers, Berk en Kastanje.

Kruiden- en bloemrijke vochtige graslanden (door aangepast beheer)

3.4.3 OVERIGE BEPLANTING

Door het beheer in het Wilhelminapark aan te passen kan er al een heleboel bereikt worden. Door het grasland te maaien én afvoeren worden de rijke gronden verschaald en zal er een kruiden- en bloemrijk grasland ontstaan dat diverser is. Overheersende soorten zoals bramen moeten hiervoor op enkele plekken goed verwijderd worden.

Ook ruigte heeft een ecologische waarde voor flora en fauna. In delen van het park die extensiever beheerd mogen worden (als de oostzijde van het park langs het spoor en enkele andere plekken zoals bosranden) mogen plekken ontstaan die ruiger, wilder en natuurlijker zijn.

Intensief gemaaid gras (voor het strand, speel- en ligweide)

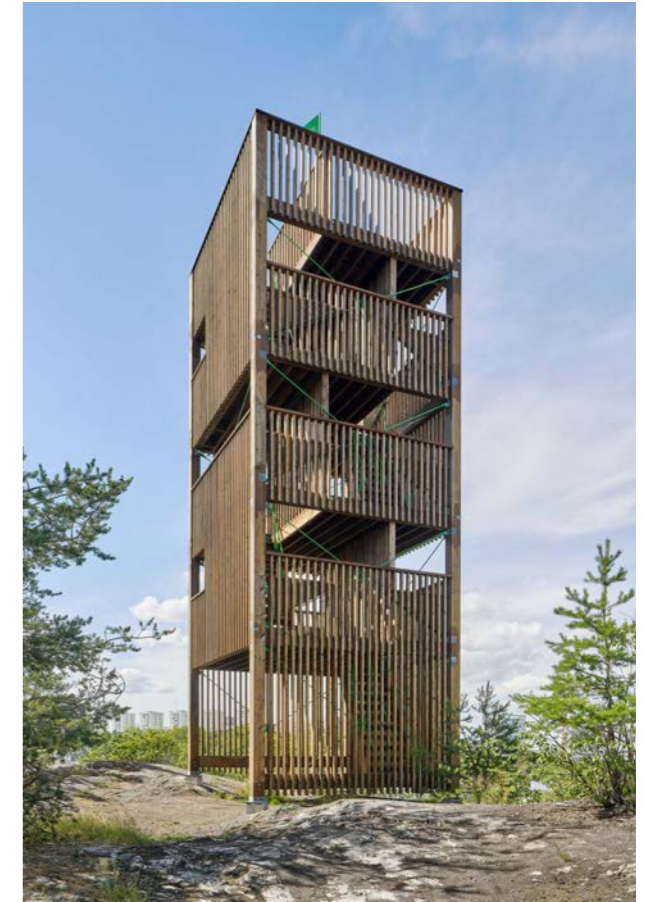
In de bossige gebieden bestaat deels als een rijke bosvloer

Soortrijke natuurlijke oevers (met irissen, o.a. Gele Wateriris zoals op de foto)

Langs de paden 1 m intensief maaien, daarachter mag het gras hoger groeien

3.5 UITKIJKTOREN EN UITKIJKPUNT

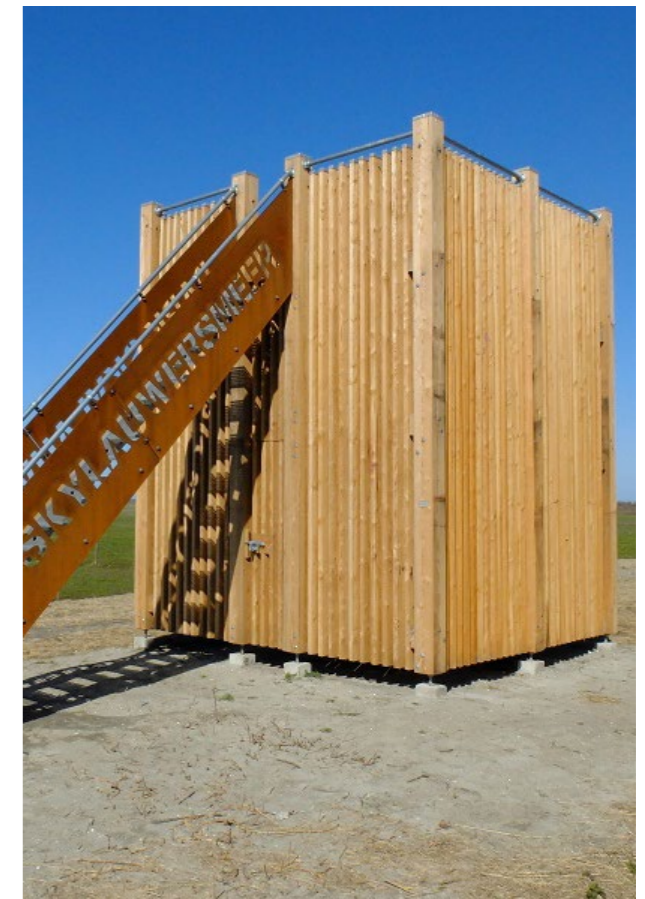
De zuidzijde van het park wordt geactiveerd. Er komen meer plekken om te spelen en ontdekken. Een uitkijktoren en uitkijkpunt vormen een goede aanvulling op het programma van het park door het reeds aanwezige reliëf en de mogelijkheid om ver te kijken.

De uitkijktoren

Uitkijktoren zijn er in vele verschillende maten en vormen (rond/vierkant, hout/staal/anders, etc.). Een toren die boven de boomtoppen uit komt zorgt voor een weids uitzicht. Maar ook een lagere toren, strategisch geplaatst in de bosrand op de berg, kan al een geweldig uitzicht creëren. Door de toren in de bosrand te plaatsen ontstaan er twee grote zichtlijnen.

Het uitkijkpunt

Een uitkijkplatform of uitkijkpunt met bankjes kan ook goed op de meest zuidelijk gelegen heuvel in het park. Doordat er al reliëf aanwezig is, is een uitkijkpunt makkelijk te maken.

Bosch Slabbers

© Dit werk is auteursrechtelijk beschermd.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Bosch Slabbers Tuin- en Landschapsarchitecten B.V. (hierna: "Bosch Slabbers").

Bosch Slabbers heeft bij haar werkzaamheden de zorgvuldigheid in acht genomen die van haar kan worden verwacht. Aan de getoonde informatie in deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Op onze werkzaamheden zijn de voorwaarden van toepassing zoals vastgelegd in De Nieuwe Regeling 2005 (DNR 2005).

Bosch Slabbers heeft met zorgvuldigheid de beelden in deze publicatie geselecteerd. Het kan voorkomen dat niet alle rechthebbenden van de gebruikte beelden zijn achterhaald. Belanghebbenden worden verzocht contact op te nemen met Bosch Slabbers.

boschslabbers.nl

Bosch Slabbers

Den Haag

1e Sweelinckstraat 30
2517 GD Den Haag
T 070 3554407
denhaag@bsla.nl

Middelburg

Oude Vlissingeweg 1
4336 AA Middelburg
T 0118 592288
middelburg@bsla.nl

Maarn

Landgoed Plattenberg – Het Koetshuis
Amersfoortseweg 38
3951 LC Maarn
T 0118 592288